

Міністерство освіти і науки України
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Економічний факультет
(назва інституту, факультету)

Обліку і оподаткування
(повна назва кафедри)

ДИПЛОМНА РОБОТА

бакалавр
(освітній рівень)

на тему

**ОБЛІК І АУДИТ НАЯВНОСТІ, РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗ
ЇХ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ**

Виконав: студент 4 курсу, групи ОО-42
напряму підготовки (спеціальності)

071 Облік і оподаткування
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Шаран А.І.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник д.е.н., проф. Шеленко Д.І.
(прізвище та ініціали)

Рецензент к.е.н., доц. Гой Н.В.
(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ - 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТ НАЯВНОСТІ, РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	7
1.1. Сутність бухгалтерського обліку наявності, руху основних засобів	7
1.2. Оцінка та класифікація основних засобів	11
1.3. Нормативно-правові засади організації обліку, аудиту та аналізу наявності, руху основних засобів	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ, РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС.	21
2.1. Організація обліку наявності, руху основних засобів	21
2.2. Методичні аспекти побудови обліку наявності та руху основних засобів	28
2.3. Удосконалення обліку наявності, руху основних засобів в умовах автоматизованої обробки інформації.....	33
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ НАЯВНОСТІ, РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ У ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС	39
3.1. Аналіз технічного стану основних засобів підприємства	39
3.2. Організаційно-методичне забезпечення проведення аудиту наявності, руху основних засобів	50
3.3. Удосконалення забезпечення проведення аудиту наявності, руху основних засобів	55
ВИСНОВКИ	64
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальність теми. Облік і аудит основних засобів носить визначальний вплив на діяльність та результативність управління підприємством, що стверджується введенням необхідних показників в розрахунок Індексу глобальної конкурентоспроможності: за еталоном «інституції», який належить у об'єднання даних по оцінці зрозумілого середовища у якій внесено оцінку сили стандартів аудиту.

Оскільки для вивчення процесів розвиток обліку та аудиту, основних засобів та покращення їх концептуальних, організаційних та систематичних принципів повинно забезпечувати користувачів достовірною інформацією для прийняття рішень, що пожвавлює потребу у концентрації на деяких елементах витрат зокрема витрат на оновлення технічного стану основних засобів підприємства.

Діяльність в умовах ринкової економіки та війни потребує саме підприємства вирішення багатьох економічних проблем. Тому наповнення підприємства основними засобами є однією з таких, оскільки пріоритетний розвиток тих її галузей, дозволить внести зміни у структуру національного доходу та підняти у ньому питомої ваги основних засобів, які б забезпечили підвищення технічного оснащення підприємства.

У зв'язку з цим проблема підвищення технічної оснащеності основних засобів є досить актуальною. Серед галузей економіки найбільш суттєві зміни повинні відбутися в динаміці та структурі саме підприємств нафтопереробного комплексу.

Внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів у вивчення проблеми обліку та аудиту основних засобів зробили вітчизняні економісти: В. С. Белозерцев, Н. В. Валькова, І. О. Гладій, Л. В. Городянська, С. М. Кафка, Л. О. Леонова, І. Я. Максименко, В.С. Марценюк, С. І. Мельник, Л. В. Овод, А.П. Панасенко, Н.О. Побережна, Н. В. Плаксій, О. І. Ратушенко, Е. В. Ретюнских, Л. С. Сас, А. А. Тронькіна, Д. І. Шеленко, О. В. Щирська,

В. М. Якубів та ін.

Проте є ще багато не вирішених питань які стосуються особливостей обліку основних засобів як за міжнародними так і за національними стандартами, а зокрема у спеціалізованих нафтотранспортних підприємствах держави.

Також є невирішеними проблеми та питання методологічного характеру, а, зокрема: доповнення критеріїв визнання основних засобів як об'єктів обліку, правильності проведення аудиту наявності, руху основних засобів, а також суть амортизаційної політики підприємства.

Метою даної роботи є: оцінка проблем існування різних підходів до існуючої термінології основних засобів, визначення порядку оцінки основних засобів та напрацювання напрямків удосконалення обліку наявності, руху основних засобів в умовах автоматизованої обробки інформації.

При написанні роботи ми ставили перед собою такі **завдання:**

- розкрити сутність обліку наявності, руху основних засобів;
- провести оцінку основних засобів підприємства;
- виділити нормативно-правові засади організації обліку, аудиту та аналізу наявності, руху основних засобів;
- обґрунтувати особливості організації обліку наявності та руху основних засобів;
- дослідити методичні аспекти побудови обліку наявності, руху основних засобів;
- запропонувати напрямки удосконалення обліку наявності, руху основних засобів в умовах автоматизованої обробки інформації;
- провести аналіз технічного стану основних засобів нафтотранспортних підприємства;
- розкриття організаційно-методичного забезпечення проведення аудиту наявності, руху основних засобів;
- розкриття напрямків удосконалення забезпечення проведення аудиту наявності, руху основних засобів.

Предметом дослідження є обліково-методичні аспекти обліку, аудиту і аналізу наявності, руху і технічного стану основних засобів н з урахуванням галузевої специфіки нафтотранспортних підприємств.

Об'єктом дослідження є процеси обліку аналізу та аудиту основних засобів у ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС.

Методи дослідження. У роботі ми використали такі методи дослідження: як системний аналіз – для деталізації основних засобів на окремі важливі складові деталі; синтез – для підсумовування різних аспектів обліку та при здійсненні аналізу основних засобів; абстрагування – для узагальнених висновків про особливості обліку ОЗ; конкретизація – для уточнення змісту облікового забезпечення основних засобів; дослідження документів – для проведення оцінки їх відповідності та адекватного висвітлення даних; фактична перевірка; вибіркове дослідження – при розкритті питань щодо контролю основних засобів; статистичні і аналітичні розрахунки; групування; конструктивний – для аналізу різних пропозицій з обліку основних засобів; графічний – для кращого зображення результатів дослідження в обліку основних засобів.

Актуальність теми також полягає у тому, що основні засоби виступають одним із елементів матеріально-технічної бази (МТБ) підприємства, яка все відігравала немалу роль і повинна бути використана раціонально, цілеспрямовано та ефективно.

Апробація результатів. Результати дипломного дослідження доповідалися на 8 Міжнародній науковій конференції “Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference”. BoScience Publisher. Chicago, USA. (26-28 січня 2022 року, Чикаго, США) на тему “Аналіз основних засобів сільськогосподарських підприємницьких структур”.

Обсяг та структура роботи. Дипломна робота складається із 3-х розділів, літератури, додатків. Вона викладена на 66 сторінках, ілюстрована 18

таблицями, 21 рисунками та 64 додатками. Список використаної літератури включає найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТ НАЯВНОСТІ, РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Сутність бухгалтерського обліку наявності, руху основних засобів

Досвід України свідчить, що у будь-якій організаційно-правовій формі господарювання з кожним роком проходить зношення основних засобів. Для них основні виробничі фонди є технічною та матеріальною основою у ході виробництва.

Раціональне й економічне використання основних фондів є першочерговою задачею організаційно-правових форм господарювання. Адже засоби праці мають забезпечувати в основному виробничі та адміністративні аспекти їх господарської діяльності.

Вивчаючи сутність основних засобів, яка є складовою капіталу можна виокремити, що основні засоби мають натурально-речову форму засобів праці, та виражені у грошовому вимірнику. Критеріями визнання основних засобів в обліку, закладено у п. 6 П(С)БО 7 «Основні засоби» [1]. Також основні засоби відіграють надзвичайно важливу роль в оцінці діяльності організаційно-правових форм господарювання, за рахунок того, що: можуть створювати дохід незалежно від розподілу їх за призначенням; прямо або опосередковано забезпечують господарську діяльність; витрати з їх придбанням і експлуатацією розподілені у часі.

Що стосується сутності різних підходів до поняття категорії “основні засоби” то її можна побачити у табл. 1.1.

Оскільки у таблиці 1.1. є різні цінові показники основних засобів, то звертаємо увагу на те, що публікації були підібрані за різні роки, а тоді були різні вартісні критерії. Оскільки на сьогодні, більшість підприємств у своїй обліковій політиці використовують критерій з пп. 14.1.138 ПКУ, де він з складає 20 000 грн.

Таблиця 1.1.

Сутність поняття категорії “основні засоби”

Автор	Визначення основні засоби це -
Атамас П. Й. [2, с. 265]	матеріальні цінності, які використовуються у діяльності установи протягом періоду, що перевищує один рік, і вартість яких без ПДВ та інших платежів перевищує 1000 грн за одиницю (комплект) і поступово зменшується у зв'язку з фізичним і моральним зносом
Болух М. А., Заросило А. П. [3, с. 175], Кононова І. В., Бакум А. О. [4, с. 266]	необоротні активи, які мають матеріальну форму, вартість яких становить понад 500 грн за одиницю (комплект)
Ватуля І. Д., Левченко З. М. [5, с. 132]	необоротні активи, що мають матеріальну форму, вартість яких становить понад 1000 грн за одиницю (комплект)
Верига Ю.А., Гладких Т. В., Артюх О. В., Кулявець Н. О., Мілька А. І. [6, с. 103]	необоротні активи, що мають матеріальну форму, вартість яких становить понад 1000 грн (без ПДВ) за одиницю (комплект)
Лемішовський В. І. [5, с. 231], Михайлов М. Г., Телегунь М. І., Славкова О. П. [8, с. 222], Шара Є. Ю., Андрієнко О. М., Жидєєва Л. І. [8, с. 202]	матеріальні активи, які використовує установа багаторазово і безперервно у ході виконання основних функцій, надання послуг, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких становить понад 1 рік, вартість яких без податку на додану вартість та інших платежів становить 1000 грн за одиницю (комплект)
Смашнюк О.В. [9, с. 143]	є важливою і невід’ємною складовою фінансовогосподарської діяльності любого підприємства, вони відіграють важливу роль, зокрема, в економічних процесах, саме через це термінологія відіграє значну роль у відображенні основних засобів у синтетичному і аналітичному обліку та зрештою у звітності.
Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями) [10]	матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20 000 грн, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20 000 грн і поступово зменшується через фізичний або моральний знос, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він триває більш ніж рік)
Ратушенко О.І. [11]	є підвидом та складовою необоротних активів, які відповідають всім законодавчо визначеним ознакам необоротних активів, проте від інших складових їх відрізняє матеріальна форма, стан, що характеризується придатністю до експлуатації, відсутністю біологічних перетворень.

Джерело: сформовано на основі джерела [1-11].

Термін корисного використання основних засобів у 2022 р. для підприємства виступає ключовим критерієм. Оскільки ним за визначено, чи відносити до них матеріальних цінностей чи ні. Тобто, до основних засобів належать ті матеріальні цінності, які готуємо до використання більше одного року, тобто (3, 5, 7, 10, 15, 20 або більше). Проте термін експлуатації є різний і залежать від виду ОЗ.

Розвиток ринкових відносин та здійснення х досліджень які описують поняття основні засоби вказує на неконвенційність понятійного апарату саме облікової науки. А це вже негативно впливає на і на пояснення економічних явищ та змін як об'єктів правового регулювання та управління.

Якісно розроблений понятійний апарат обліку який описує суть основних засобів як саме об'єкта обліку впливатиме на якісну побудову економічно правильної структури. Бо саме вона може правдоподібно відображати всі операції з основними засобами та утворювати імовірну інформацію склад ОЗ у фінансовій звітності.

Оскільки коли підприємство здійснює процес купівлі то є два основних критерії відбирання постачальника:

- вартість купівлі продукції і послуг;
- якість обслуговування.

Крім основних критеріїв відбору постачальника основних засобів є також і такі, як:

- місце віддаленості постачальника від покупця;
- строки виконання поточних і екстрених замовлень;
- факт у постачальника резервних потужностей;
- будова управління якістю продукції у постачальника;
- психологічний клімат в трудовому колективі постачальника;
- ризик страйків у постачальника;
- кредитоздатність і фінансовий стан постачальника та інші.

Основні засоби виступає серйозним об'єктом обліку в усіх організаційно-правових формах господарювання, за рахунок того, що вони функціонують у

сфері матеріального виробництва. Основні засоби також є і у невиробничій сфері та довгий час, можуть використовуватися підприємствами для здійснення ряду позицій, це зокрема може бути:

- виробничі;
- збутові;
- адміністративні;
- соціально-культурні;
- для здачі в оренду та ін.

На цінності основних засобів який і є предметом обліку вказує і М.П. Матушкіна [12, с. 153], яка акцентує увагу саме на вагому їх частку в активах підприємства.

Основні засоби виступають також цінною угодою щодо функціонування підприємства, як зазначає С. Є. Мельник [13, с. 425]. Специфічною частиною майна підприємства за твердженням Ю. О. Леонової можуть також бути засоби праці які використовуються як при виробництві продукції так і для управлінських потреб проте з умовою протягом тривалого [14, с. 298].

На думку О. В. Щирської, цінним для підприємства є правдива оцінка первісної вартості основних засобів, які були надані власниками у статутний капітал, оскільки саме від них прямо залежатиме величина власного капіталу підприємства [15, с. 7].

Критичний аналіз опрацьованих джерел науковців з питань обліку основних засобів наштовхнув нас на думку, щодо того що чимало вчених аналізує:

- вартісну та видову особливості основних засобів;
- затвердження оптимальних строків корисного їх використання;
- обрані методи амортизації.

Проте звертаючи увагу на те, що описані вище інструменти розлягаються більше у вартісній площині тоді головною підвалиною при затвердженні управлінського рішень про придбання основного засобу або способів

формування амортизаційної політики підприємства буде здійснення додаткового аналізу якісного ефективності амортизаційного процесу.

1.2. Оцінка та класифікація основних засобів

На сьогодні раціональний облік основних засобів, має сприяти ефективній роботі підприємства. Розробці планування, бухгалтерському обліку потрібно розробити систематизований перелік основних засобів, де вони знаходяться за підгрупою і найменуванням та які є їх ознаки технологічної класифікації.

За кожною назвою основних засобів повинен бути закріплений інвентарний номер, під яким він занесений у інвентарний опис – це коротке цифрове позначення, в якому закодовані вид основних засобів та їх облікова ціна [16, с.201]. Присвоєний кожному конкретному виду індивідуального інвентарного номеру усуває можливість помилок, коли робітники по-різному називають один і той же основний засіб.

Інвентарний номер – це не індивідуальне ім'я конкретного основних засобів, це одиниця обліку яка присвоюється кожному основному засобу на підприємстві.

Під одним інвентарним номером на можуть обліковуватись декілька основних засобів (на відміну від номенклатурного, де на деякі однакові набори параметрів присвоюють один номер [17, с. 240]). В інвентарних номерах основні засоби розташовуються за групами, а в середині групи за алфавітом. В інвентарних описах вказують одиницю виміру, його шифр, облікову ціну основних засобів, тобто складається цінник, а у подальшому і буде записуватися нарахування амортизації. Інвентарний опис виступає основою організації обліку основних засобів на підприємстві.

При надходженні, зберіганні і використанні основних засобів на всіх документах, які відносяться до конкретного виду основних засобів вказується його інвентарний номер [18, с. 240].

Наявність облікового інвентарного номера основних засобів є обов'язковою умовою здійснення обліку з застосуванням ПЕОМ.

При використанні в обліку ПЕОМ ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС запровадило систему кодування інвентарного номеру за порозрядною системою, всім основним засобам задають восьмизначні коди (рис. 1.1):

- перші два знаки вказують синтетичний рахунок;
- третій – субрахунок;
- один або два наступних знаки – групу основних засобів;
- решта – підгрупу і вид основних засобів.

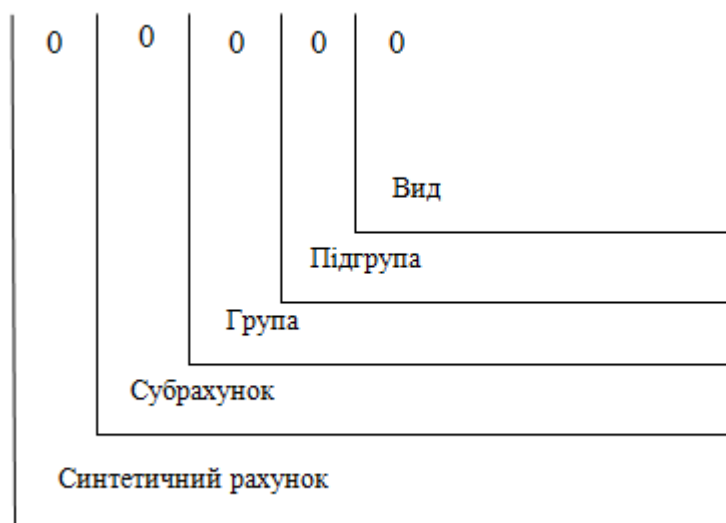

Рис. 1.1. Система кодування інвентарного номеру за порозрядною системою

Джерело: згруповано автором.

Застосування кодування інвентарного номеру дозволяє правильно вирішити питання на рахунок стандартизації інформації, зменшення обсягу початкових даних та раціональної будови нормативно-довідкових даних в єдиній базі даних.

За цими інвентарними номерами бухгалтерія ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС здійснює бухгалтерський облік основних засобів, що дасть змогу супроводжувати кількісну звірку даних щодо оперативного й аналітичного обліку [19, с. 251].

Інвентарний номер має велике організуюче значення для контролю за основним засобом їх місцем знаходження та використання. За їх допомогою нього підприємство постачає єдність у означенні і оцінці технічного оснащення у плановій, нормативній, технологічній, оперативно-технічній, бухгалтерській документації, незалежно від підрозділу де вона склалася.

Форми обліку групують економічно однорідною інформацію господарюючого суб'єкта згідно з вимогами, які покладалися на облік, то структура і їх зміст повинні достачати вимоги користувачів щодо облікової інформації. Це стосуватиметься швидкості обробки даних, які надаються користувачам. Інформація повинна відповідати даним управління з одночасною характеристикою господарських операцій момент прийняття для неї управлінських рішень. Це означатиме до настання керованого втручання в її виконання.

Об'єкт основних засобів має бути злагоджений із критеріальними ознаками, зокрема:

- є можливість одержувати економічні вигоди від подальшого його використання;
- основний засіб має бути достовірно оцінений у певному вартісному вимірі [20].

Об'єкт основних засобів також може бути ще і закінчений пристрій з всіма пристосуваннями до нього або це також може бути окремий конструктивно відокремлений предмет, який використовується для виконання самостійних позицій.

Що стосується наочного віддзеркалення класифікації об'єктів основних засобів то вона відображена на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Класифікація об'єктів основних засобів

Джерело: згруповано за даними [21].

Основні засоби ми можемо класифікуються у групи:

- земельні ділянки;
- капітальні витрати на поліпшення земель;
- будинки, споруди та передавальні пристрої;
- машини та обладнання;
- транспортні засоби;
- інструменти, прилади, інвентар;
- тварини та багаторічні насадження;
- інші основні засоби.

Можна також виділити такі еталони для класифікації ОЗ:

- контрольованість;
- матеріальність;

- строк корисного використання (експлуатації);
- майбутні економічні вигоди від застосування такого активу;
- можливість достовірної оцінки;
- призначення у використанні у процесі створення чи постачання товарів, надання послуг,
- здача в оренду основних засобів для здійснення адміністративних і культурних функцій [22].

Описані вище критерії, на думку Л. В. Овод та Н. В. Валькова, не є достатніми, тому вони пропонують, що у визнанні об'єкту активом є змога його дальнішого застосування на підприємстві [23, с. 148]. Тому вони пропонують доповнити зазначені критерії і такими:

- приналежність підприємству на підставах права власності або інших прав;
- змога ідентифікації об'єкту для подальшого нарахування амортизації ОЗ.

ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС використовує ще такі критерії технологічних процесів, а зокрема:

- термічні – основне обладнання (установки з газокисневим сумішами), допоміжне та обслуговуюче;
- метало-покриття (барабани, напівавтомати та автомати різного типу, верстати, заготівельні барабани тощо);
- складальні (зварювальні машини, конвеєри, обладнання для випробовування, обкатування, фарбування і приймання складених цистерн, підйомно-транспортне обладнання).

Тобто виокремлення різноманітних класифікаційних ознак використовуваних основних засобів окреслено вимогами часу і це формує прикладну цінність вибраної класифікації груп ОЗ.

Отже, віднесення об'єкту основних засобів до однієї із класифікаційної груп повинно окреслити у якому місці його застосовуватимуть та якими є саме підприємство, цех, діляниця, відділ і т. д.

1.3. Нормативно-правові засади організації обліку, аудиту та аналізу наявності, руху основних засобів

Оцінюючи нормативно-правові засади організації обліку руху основних засобів потрібно акцентувати увагу на вивченню положень із Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Ним передбачено, що активи є ресурсами, які контролювані підприємством під час минулих подій, подальше їх застосування буде та має призвести до одержання економічних вигод у майбутньому [24].

У НП(с)БО 1 зазначено, що необоротні активи є також усіма активами, які не є оборотними [25].

Як трактує наше законодавство то нематеріальні активи є немонетарними активи, які не мають матеріальної форми, сутність яких полягає у володінні правами на об'єкти інтелектуальної власності, а також інші інтелектуальні права утримуються фірмою для використання протягом періоду, який більший за рік.

Більш докладно, у п.4 П(С)БО 7 описано, що якщо один об'єкт ОЗ сформований із частин, які у той же час мають різний строк експлуатації, то тоді ці частини розглядатимуться у бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Нормативні документи вказують на те, що об'єктом основних засобів є кожна окрема частина, або може бути і комплекс таких частин. Особливо вони повинні мати однакове призначення, термін корисного використання або справедливую вартість [26].

Законодавчо-нормативна документація щодо обліку основних засобів відображено у табл. 1.2.

Вивчивши діючі нормативні акти які стосуються обліку основних засобів доведено, що науковці вивчають їх як матеріальні активи, якими можна користуватися тривалий період для здійснення господарювання. Що стосується

вартісного критерію, то по ньому об'єкти і відносять до складу основних засобів на основі ПКУ.

Таблиця 1.2

Законодавчо-нормативна документація щодо обліку основних засобів

Назва нормативно-законодавчого акта, номер і дата його дії	Зміст нормативно-законодавчої інформації
Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [13]	Визначає правові принципи щодо обліку та оподаткування господарської діяльності бюджетної установи
Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 12.05.2011 р. [24]	Визначає правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності
План рахунків бухгалтерського обліку [27]	Визначає склад рахунків і субрахунків, які застосовують підприємства, та типову кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом і зобов'язаннями
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [1]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [28]	Розкривають взаємозв'язок та методологічні засади формування в бухгалтерському обліку даних про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також порядок розкриття інформації про них у фінансовій звітності
Податковий кодекс України [13]	Окреслює 16 груп основних засобів яким передбачені мінімально допустимі строки корисного використання, які застосовуються під час нарахування амортизації.

Джерело: згруповано за даними [1, 13, 24, 27, 28].

Хоча і було багато позитивних моментів у гармонізації бухгалтерського обліку та податкового законів запровадження у дію Податкового Кодексу, надало і негативні положення, які з'явилися за час цих нововведень, тобто більше як за 10 років (рис. 1.3).

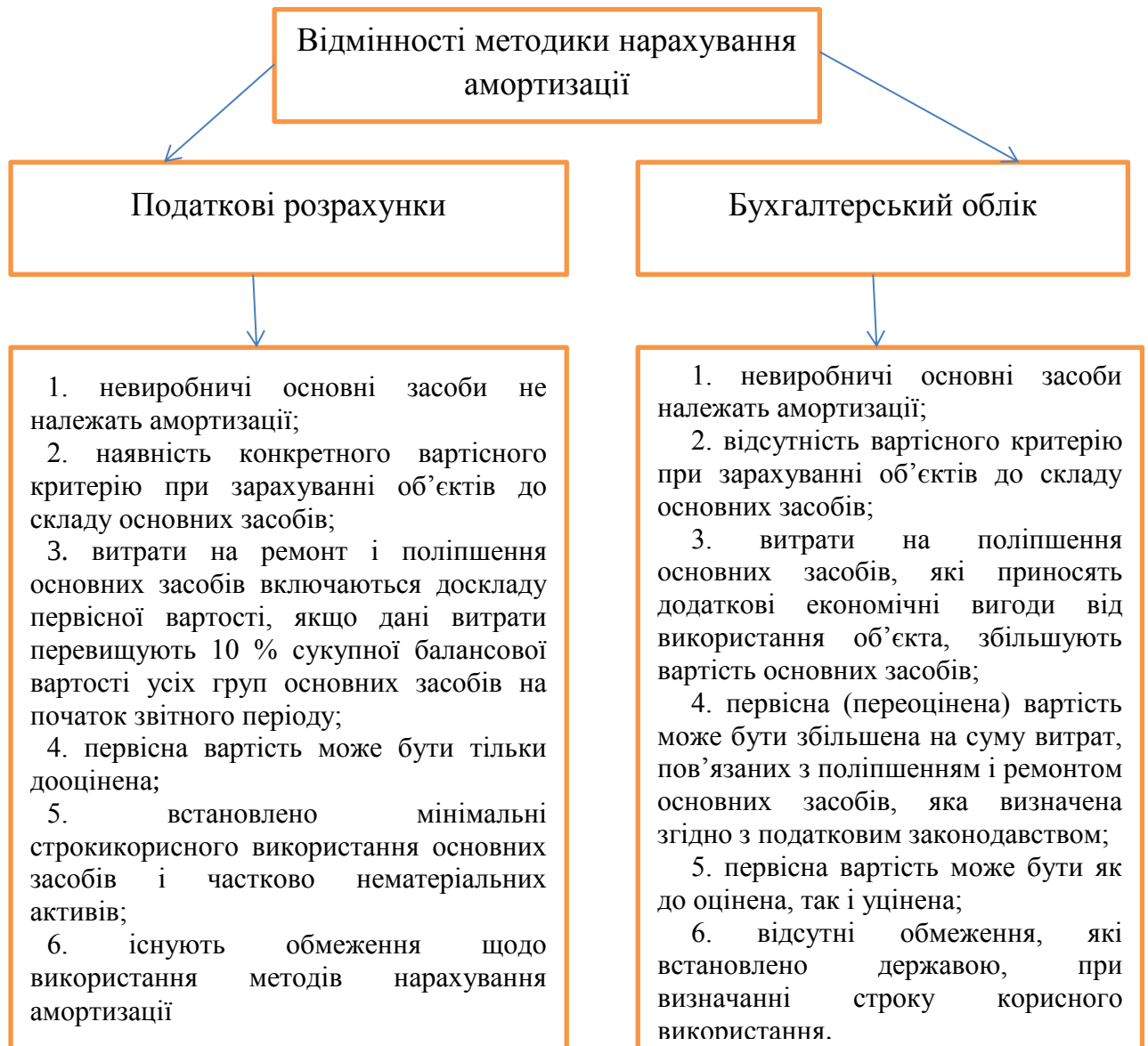

Рис. 1.3. Відмінності методики нарахування амортизації у фінансовому та податковому обліку

Джерело: власна розробка автора.

За дами проведеного аналізу національних і міжнародних стандартів, які складають систему обліку основних засобів, можуть також з'являтися і окремі протиріччя.

Вони стосуються вибору елементів облікової політики, а вони надалі відбувається без належного наукового обґрунтування, яке у свою чергу негативно помічається і на дійсності обліково-економічних даних. Рис. 1.4 відображено основні положення, які є у обліковій політиці щодо правильності віддзеркалення обліку основних засобів, які, мають бути описані у наказі про облікову політику ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС.

Рис. 1.4. Основні положення з обліку основних засобів, що повинні відображатися у наказі про облікову політику

Джерело: власна розробка автора.

Проте запропонований нами список елементів облікової політики, який передбачає особливості обліку основних засобів сприятиме повнішому розкриттю методики формування обліково-економічних даних. Основою для бухгалтерських рекомендацій з обліку та руху основних засобів та операцій, які поєднують дані про їх експлуатацією.

Розглядаючи дані первинних документів у яких містяться дані про рух основних засобів вже давно ряд реквізитів є несучасні та вимагають уточнення. На нашу думку запропоновані нами рекомендації по поліпшенню документообігу з обліку основних засобів, дають можливість забрати повтори у

документах та краще показати характеристику основних засобів на періодах їх руху та експлуатації.

Методичні рекомендації № 561, передбачають методику і обов'язковість застосування типових форм, які не є обов'язковим [22]. На це вказує і їх розробник у листі від 05.12.2005 № 14/1-2-25/102 [23]. У тих випадках коли підприємство може, але не і зобов'язане використовувати типові форми, проте податкові органи настоюють на їх використуванні. Тому, підприємства при обліку основних засобів можуть вести облік як на бланках типових форм, так і на бланках, які запропонували саме підприємство.

Отже, розв'язати цю проблему можна за рахунок двох шляхів, тобто через адаптацію типових форм до теперішніх вимог або до типових форм записувати тільки ті дані, які у них мають бути, а для інших даних самим розробляти додатковий бланк, зробивши його як додатку до типової форми.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ, РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС

2.1. Організація обліку наявності, руху основних засобів

Для кращого розуміння філософії визначення “організація обліку”, доцільно виокремити організаційно-технологічних рекомендацій нафтотранспортних підприємств, які зображені на рис. 1.1. Визначені рекомендації дозволили нам побачити їх вплив на конструкцію обліку, оскільки за їх допомогою можна простежити різновиди елементів облікової політики описаного підприємства.

Рис. 2.1 Організаційно-технологічні рекомендації організації обліку у нафтотранспортних підприємствах

* Джерело: узагальнено на основі [29, с. 71; 30, с. 11].

Господарські дані на основі первинних документів занотовуються в облікові регістри. Відображення господарських даних нашого підприємства характеризується різноманітними за формою, змістом, даними щодо накопичення інформації про форми облікових регістрів [31, с. 135].

Комплекс та особливостей ведення фінансового обліку породжує частини будови обліку підприємства, що подано на рис. 2.2.

2.2. Елементи організації обліку на нафтогазових підприємствах

* Джерело: узагальнено на основі [32, с. 25; 33, с. 27].

Організація обліку основних засобів, націлена на подальший розвиток системи обліку у практичну діяльність, оскільки організація фінансового обліку є основою, яка окреслює систему ведення управлінського обліку. Групи особливостей організації об'єднаної системи обліку основних засобів подано у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Особливості організації об'єднаної системи обліку основних засобів

Група особливостей	Характеристика переваг
1	оптимізація документообігу та зниження витрат, пов'язаних з обслуговуванням лісогосподарської інформаційної системи
2	відповідний ступінь достовірності управлінської інформації Вона може бути реалізована через синхронному введенню даних і їх обробки для виконання запитів у різних підсистемах обліку
3	зіставність та відповідність даних різних видів обліку, що базуються на використанні єдиного інформаційного простору
4	виключення багаторазового введення даних щодо господарських операцій та подій для різних видів обліку

* Джерело: [34, с. 185].

Можна зробити висновок проте, що ефективне управління підприємствами можливе за рахунок забезпечення необхідною інформацією про використання основних засобів саме через управління належною організацію обліку.

Значущість основних засобів є дуже високою, оскільки вони є ключовим фактором виробництва, та від способу використання матеріально-технічної бази прямо залежить ефективність роботи у цілому.

Основні засоби сприяють покращенню продуктивності праці та зниженню собівартості продукції.

Основні засоби у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства. За певний час використання основні засоби можуть і зношуватися, піддаються ремонту, за допомогою якого і відновлюються їх фізичні якості, переміщуються у середині підприємства, вибувають, через неможливість їх дальнішого застосування.

Організації фінансового обліку основних засобів реалізується через наукові критерії (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Наукові критерії організації обліку основних засобів

* Джерело: [35, с. 180], [36, с. 105].

Для цього ми запропонували виділити завдання щодо покращення стану організації обліку основних засобів на підприємствах, рис. 2.4.

Рис. 2.4. Завдання ефективного стану організації обліку основних засобів

* Джерело: [37, с. 7].

Що стосується первинних даних у чисельних регістрах обліку основних засобів то вони бувало дублюється, а це скорочує інформативність та аналітичність первинних документів. Організація обліку основних засобів включає також і розподіл обов'язків щодо організації їх обліку на підприємстві відображена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл обов'язків щодо організації обліку на лісогосподарському підприємстві

*

Персонал	Розподіл обов'язків
Власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством	Несе відповідальність: - за організацію бухгалтерського обліку; - забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах; - збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років
Керівник	Зобов'язаний: - створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку; - забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів
Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства	- забезпечує дотримання встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності; - організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій; - бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства; - забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства

Джерело: [38, с. 30].

У первинних документах вказується обов'язково рік випуску, джерело фінансування, первісна вартість, інвентарний та заводський номер, група основних засобів, норма амортизації, а також відомості про проведені ремонти

у розрізі дат, кількості днів, сум, а також показники їх індексації і сум після неї, суми амортизаційних відрахувань та залишкової вартості.

Тобто, інвентарна картка є актом обліку руху основних засобів, а тому є відносно універсальним джерелом даних про об'єкти основних засобів, для зростання інформативності та аналітичності первинних документів з обліку основних засобів. Дана інвентарна картка має мати дані про матеріально-відповідальну особу, вид та код об'єкта основних засобів, окремо можна також виокремити і дату поступлення і дату введення його в експлуатацію та підстави для їх надходження та вибуття у розрізі цих показників можна ще буде додати і висновок комісії.

Таблиця 2.2

Обов'язки персоналу з організації документування

Обов'язки головного бухгалтера	Обов'язки власника (керівника)
<i>Забезпечення:</i> - правильності ведення первинного спостереження, реєстрації фактів господарського життя; - збереження оброблених документів протягом термінів та у порядку, визначеному Переліком типових документів, що створюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, організацій і підприємств із зазначенням термінів зберігання документів. <i>Керівництво</i> розробкою технології обробки облікової інформації, графіку документообороту та облікової політики підприємства. <i>Запобігання</i> несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і реєстрах бухгалтерського обліку. <i>Підготовка</i> переліку працівників, яким надається право складати та підписувати первинні документи щодо проведення господарських операцій, пов'язаних з відпуском (витрачанням) грошових коштів, документів, товарно-матеріальних цінностей, нематеріальних активів та іншого майна. <i>Контроль:</i> - за дотриманням порядку оформлення, обробки та передавання на зберігання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку - за дотриманням порядку оформлення і подання до бухгалтерської служби філіями, представництвами, відділеннями та іншими відокремленими підрозділами, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства, первинних документів і подання їх до бухгалтерії для їх відображення у бухгалтерському обліку.	<i>Затвердження графіку документообороту</i> <i>Забезпечення:</i> - документування всіх господарських операцій, пов'язаних з одержанням і розподілом доходів, різними витратами, змінами в складі і стані майна, зобов'язань, капіталу тощо; - виконання всіма працівниками правомірних вимог головного бухгалтера (бухгалтера, якщо для забезпечення ведення бухгалтерського обліку по штату передбачена тільки одна посада бухгалтера без створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером) або іншої особи (юридичної чи фізичної), на яку покладена відповідальність за ведення бухгалтерського обліку та складання і подання звітності <i>Видання розпорядчого документа (наказу, розпорядження) про затвердження переліку працівників, яким надається право складати та підписувати первинні документи щодо проведення господарських операцій, пов'язаних з відпуском (витрачанням) грошових коштів, документів, ТМЦ цінностей, нематеріальних активів та іншого майна;</i> <i>- розпорядчого документа (наказу, розпорядження) про створення комісії з перевірки цінності документів, протягом якої виявляються документи, термін зберігання яких закінчився (має проводитись щороку).</i> <i>В разі</i> зниження або знищення документів повідомлення правоскоронних органів та видання наказу про створення комісії для встановлення переліку відсутніх документів та розслідування причин їх пропажі чи знищення. При необхідності, призначення службового розслідування та видання розпорядчого документа (наказу, розпорядження) про залучення до відповідальності осіб, винних у втраті документів <i>Створення</i> необхідних умов для правильного ведення бухгалтерського обліку.

* Джерело: [39, с. 40].

Отже, що регламентовані форми первинного обліку операцій з основними засобами не дозволяють охопити всі стадії життєвого циклу основних засобів, а деякі їх ознаки втратили свою актуальність. Для ілюмінування зазначених недоліків було уточнено та запропоновано розробити таку форму, як «Картку аналітичного обліку об'єкта капітальних інвестицій», яка дасть акумулювати понесені витрати на придбання та створення об'єктів капітальних вкладень. У формі №ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) та рекласифікації основних засобів», доцільно також додати відображення операції з рекласифікації об'єктів активів. А також у формі ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів», треба передбачити відображення складу компонентів об'єкта та зміни в облікових оцінках.

2.2. Методичні аспекти побудови обліку наявності та руху основних засобів

В умовах турбулентності світової економіки, наближення вітчизняного обліку до Міжнародних стандартів при обліку основних засобів, треба дотримуватися водночас декількох підходів.

Необхідним виступатиме вивчення об'єкту основних засобів, виходячи із предмета обліку, в основі якого є кругооборот капіталу, оскільки він формулює мету елемента методу бухгалтерського обліку.

Із врахуванням, особливостей об'єктів основних засобів, які описані у попередніх розділах то їх характер є для довготривалого використання, яке потребує їх оцінки у часі, оскільки важливим є застосування динамічного підходу:

- колись, для визначення первісної вартості об'єктів;
- тепер – для визначення залишкової, справедливої та чистої вартості реалізації, теперішньої вартості майбутніх грошових надходжень;
- націлений на майбутнє – для урахування ліквідаційної вартості.

У табл. 2.3 відображено кореспонденція рахунків з отримання основних засобів.

Таблиця 2.3

Кореспонденція рахунків з отримання основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Отримано та введено в експлуатацію попередньо оплачений об'єкт основних засобів, що не потребує монтажу	101-109	631
2	Отримано від підзвітної особи та введено в експлуатацію об'єкт основних засобів, що не потребує монтажу	101-109	372
3	Отримано та введено в експлуатацію попередньо оплачений об'єкт основних засобів, що не потребує монтажу, як відшкодування заподіяного збитку	101-109	375
4	Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів, що не потребує монтажу, отриманий від члена кредитної спілки в погашення позички	101-109	376
5	Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів, що не потребує монтажу, який повернуто зі спільної діяльності	101-109	377

* Джерело: [40, с. 41].

Додержання норм П(С)БО 28 та МСБО 36 потребує, щоб у підприємств на дату балансу відбулися процедури імовірного зменшення корисності активів. Вона передбачає порівняння залишкової вартості активу із сумою сподіваного відшкодування. Формулювання якого особливий підхід щодо оцінювання об'єкта активів з урахуванням зовнішніх інформаційних джерел. Тобто відносно формулювання чистої вартості реалізації, та розрахунку теперішньої вартості майбутніх грошових надходжень від використання активу.

У табл. 2.4 нами відображено кореспонденції по безоплатному одержанню необоротних активів.

Доцільно виокремити, певні суб'єктивні причини у частині визначення: первісної вартості у випадку створення забезпечення на суму зобов'язання на демонтаж, переміщення об'єкта та відновлення території, формування витрат на ремонт і поліпшення; справедливої вартості, яка ґрунтується на вхідних

даних різних рівнів надійності; ліквідаційної вартості; та інших, які вимальовуються на їх основі.

Таблиця 2.4

Кореспонденції по безоплатному одержанню необоротних активів

п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Безкоштовне отримання основних засобів	152	424
2	Відображення отриманих послуг	152	685
3	Відображено податковий кредит по отриманих послугах	641	685
4	Введення об'єкта в експлуатацію	10	152
5	Нараховано амортизацію в першому місяці експлуатації	23	131
6	Відображено дохід в розмірі нарахованої амортизації	424	745

Джерело: [40, с. 41]; [41, с. 56].

Обґрунтованим є також застосування всіх вище вивчених підходів разом, бо саме це дасть змогу виносити загальну методології бухгалтерського обліку та постачати надання вірогідної облікової оцінки стосовно об'єктів основних засобів.

Питання класифікації видів оцінки ОЗ має включати повні та всебічні підстави до їх класифікації. Все-таки найбільш вивчено ознакою є «часова приналежність», себто ціна об'єкта у минулому, теперішньому та майбутньому часі.

Позиція динамічного підходу, підпадає під дію П(С)БО 7, П(С)БО 28 та їх міжнародних аналогів, якими передбачено види оцінок основних засобів. Класифікація видів оцінок об'єктів основних засобів за фазами життєвого циклу має ураховувати праці науковців та вимоги міжнародних стандартів, оскільки це забезпечить здійснення оцінки та контролю над корисністю використання об'єктів ОЗ, пам'ятаючи про дію професійного судження щодо планів його використання у фінансовій діяльності підприємства.

Для кращого сприйняття нами було запропоновано сформувати матрицю, яка зможе відображати взаємозв'язок теоретичних підходів до оцінки, стадій життєвого циклу основних засобів та часового проміжку. Це підприємству

дозволить систематизувати вибір виду оцінки об'єктів основних засобів протягом періодів їх життєвого ланцюга (вона буде подана у розділі 3). Що стосується кореспонденції по віддзеркаленню доход від реалізації основних засобів то вони подані у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Кореспонденції по відображенню дохід від реалізації основних засобів

п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Перша подія – відвантаження об'єкта основних засобів			
1	Відображено дохід від реалізації основних засобів	361	742
2	Відображено податкові зобов'язання по ПДВ (при реалізації виробничих основних засобів)	742	641
3	Списано знос реалізованих основних засобів	131	10
4	Відображено собівартість реалізованих ОЗ	972	10
5	Списано витрати, пов'язані з реалізацією основних засобів	972	31, 66, 65
6	Списано витрати, пов'язані з реалізацією основних засобів на фінансовий результат	793	972
7	Списано доходи від реалізації на фінансовий результат	742	793
8	Надійшла оплата від покупців	311	361
Перша подія – оплата об'єкта основних засобів			
1	Отримано аванс від покупців	311	681
2	Відображення виникнення податкового зобов'язання	643	641
3	Відображено дохід від реалізації основних засобів	361	742
4	Відображено податкові зобов'язання по ПДВ	742	643
5	Списано знос реалізованих основних засобів	131	10
6	Відображено собівартість реалізованих основних засобів	972	10
7	Списано витрати, пов'язані з реалізацією основних засобів	972	31, 66, 65
8	Списано витрати пов'язані з реалізацією основних засобів на фінансовий результат	793	972
9	Списано доходи від реалізації основних засобів на фінансовий результат	742	793
10	Проведено взаємозалік заборгованостей	681	361

* Джерело: [41, с. 56].

Кореспонденції про відображенню зносу ліквідованих основних засобів подані у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Кореспонденції по відображенню зносу ліквідованих основних засобів

п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Списано знос ліквідованих основних засобів	131	10
2	Відображено залишкову вартість ліквідованих ОЗ	976	10
3	Відображено витрати на зарплату працівникам, що ліквідовують ОЗ	976	66, 65
4	Оприбутковано матеріали від ліквідації ОЗ	20	746
5	Відображено суму непрямих податків	976	64
6	Списано витрати по ліквідації ОЗ на фінансові результати	793	976
7	Списано доходи від ліквідації на фінансові результати	746	793

* Джерело: [41, с. 57].

В обліку операції з переоцінки основних засобів можна показати так, як відображено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Кореспонденції по відображенню переоцінки основних засобів

п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Дооцінка			
1	Дооцінено основний засіб	10	423
2	Вираховано суму зносу з дооцінки	423	13
Уцінка			
1	Здійснено уцінку ОЗ	975	10
2	Вирахована сума зносу з уцінки	13	10
Дооцінка раніше уцінених об'єктів			
1	Збільшено дохід на суму попередньої уцінки	10	746
2	Дооцінено основний засіб	10	423
3	Вирахована сума зносу з дооцінки	423	13
Уцінка раніше дооцінених об'єктів			
1	Списання суми попередньо проведеної дооцінки	423	10
2	Проведення уцінки ОЗ	975	10
3	Зменшено суму зносу уцінених ОЗ	13	10
4	Відображення витрат від зменшення корисності ОЗ	975	13

* Джерело: [42].

Отже, однією з найбільш досліджених і регламентованих є облік та оцінка за первісною вартістю, яка появляється на періоді купівлі за наслідками минулих подій і віддзеркалюється на всіх фазисах життєвого циклу.

2.3. Удосконалення обліку наявності, руху основних засобів в умовах автоматизованої обробки інформації

Автоматизувати весь облік наявності, руху основних засобів нафтотранспортних підприємств на одному комп'ютері неможливо, тому, що облікова інформація про факт переміщення основних засобів появляється на рівні складів, цехів, накопичується, контролюється, обробляється у бухгалтерії, а використовується для управління головним інженером, механіком, бухгалтерією та цехами підприємства. Проте є три рівні облікового процесу, які в основному розподілені на підприємстві за визначеними робочими місцями. Тобто наслідком автоматизації обліку наявності, руху основних засобів буде створення не одного, а мереж АРМів (рис. 2.5).

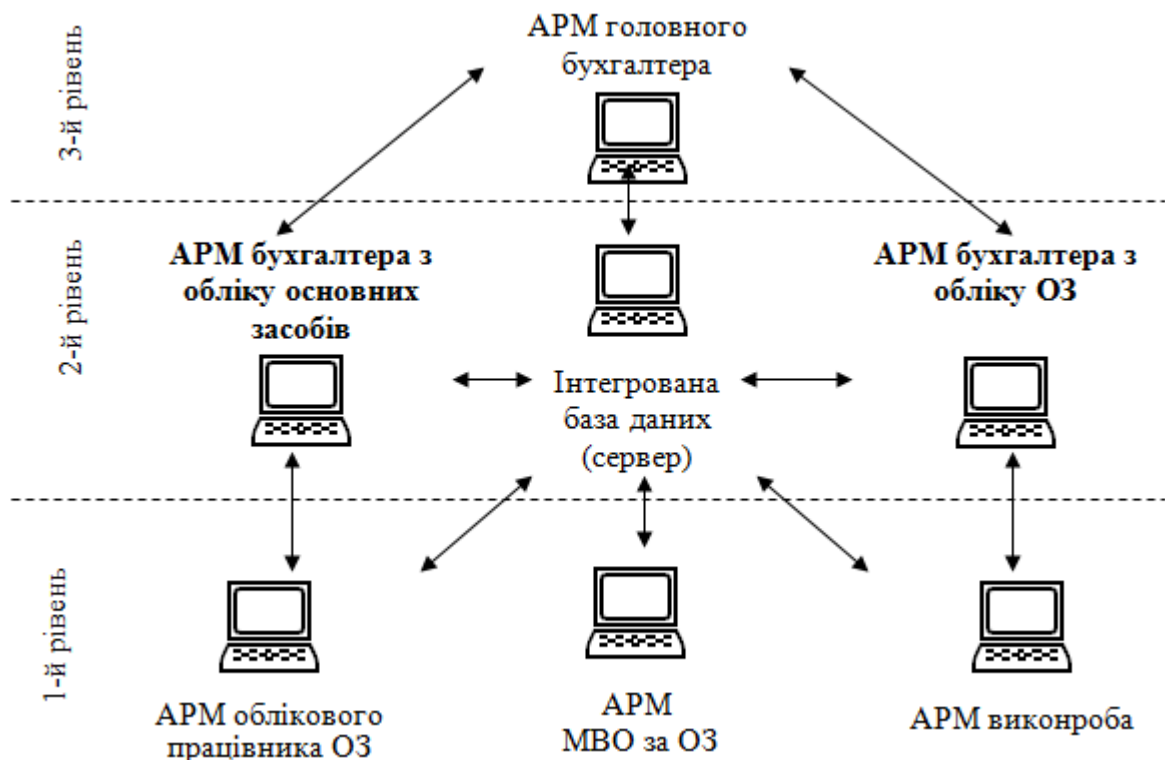

Рис. 2.5. Механізм взаємодії підрозділів підприємства у процесі автоматизації

* Джерело: [43, с. 14-15].

При реалізації АРМів з обліку наявності, руху основних засобів акцент робиться на виробництві системної організації первинних і вихідних даних, які забезпечуватиме будову трьохрівневого інформаційного обміну між ними. На АРМи облікових працівників цехів треба покласти задачі по документальному розкриттю операцій і первинній обробці даних щодо обліку наявності, руху основних засобів. Увагу слід також приділити веденню аналітичного обліку на місцях збереження основних засобів із використанням даних, що записують, в інформаційну базу. У картотеці, де відображаються наявність та рух основних засобів: надходження, витрачання, ліквідація, залишки на визначену дату на певний період часу. Сформовані дані інвентарних карток треба подати на принтері. У розпорядку запиту вихідні дані мають видаватись за вимогою користувача при використанні допоміжних машинограм для здійснення контрольних і довідкових функцій.

АРМ інженера повинен постачати дані про фактичні витрати основних засобів, відповідність за їх збереження та правильності відображення у проектно-кошторисній документації.

АРМи бухгалтерів з обліку наявності, руху основних засобів мають здійснювати обчислення і формування вихідних даних які регламентні у контрольному і довідковому характері.

На АРМ головного бухгалтера треба передбачати функцію отримання загальних даних для складання звітності, проведення аналізу, прогнозу і прийняття управлінських рішень у цілому по нафтотранспортному підприємству чи його структурному підрозділу.

Суть розподіленої обробки даних є у тому, що всі потрібні дані по вирішенню функціональних задач формує, зберігається і йде зберігання у пам'яті комп'ютера. Це сприяє забезпеченню резерву в оперативній обробці інформації для цілей обліку, аудиту, аналізу та управління не тільки у місячному циклі, а і за будь-які інші періоди час та за підготовчий період (місяць, рік).

Для реалізації завдань з обліку наявності, руху основних засобів треба сформувати єдину базу бухгалтерських записів, яка у діалоговому режимі сприятиме одержанню потрібних даних для аналітичного, синтетичного та управлінського обліку.

При формуванні даних на машинному носії, на дисплеї відображається типізована конфігурація, що уводить щонайбільшу можливу кількість відомостей. Інформаційний порядок, яка віддзеркалює дані, які потрібні для результативного прийому рішень з граничним використанням нормативно-довідкової інформації.

Інформаційна система дає змогу сформувати потрібну інформацію для первинного документа. На основі вибірки даних автоматизованим шляхом проходить і складання бухгалтерських кореспонденцій. Це можна добути шляхом ознайомлення із довідником бухгалтерських проведення, де відображено чи відповідають господарських операцій бухгалтерським проводкам.

Завершальним результатом постанову всіх розглянутих питань з обліку наявності, руху основних засобів мають бути ознайомлення із відомостями про господарські операції неоднакового ступеня узагальнення. Оскільки це віддзеркалюються на рівнях аналітичного і синтетичного обліку та за рахунок даних для управління основними засобами.

Одержану результативну інформацію треба тримати у цілісній інформаційній базі для чергового використання при виконанні завдань у слідуючі періоди, а також для використання іншими схожими комплексами доручень.

Вхідні дані можуть підтягуватися з різних ключів у виді первинних даних, які показують усі господарські проведення щодо руху основних засобів, а також через інформацію на магнітних носіях, які поступають з інших АРМ та інформаційного порядку підприємства.

Потрібним елементом інформаційного забезпечення системи комп'ютерних задач є застосування класифікаторів і довідників. Послугуються такі класифікатори: структурних підрозділів, МВО,

господарських операцій із руху основних засобів, типові бухгалтерські проводки, рахунки обліку, найменувань основних засобів, постачальників, а також довідник нормативних документів.

Технологічний процес опрацювання даних з обліку основних засобів полягає у реалізації всіх потрібних операцій з ведення, обробки, збереження й передачі потрібних даних і на основі цього групування показників на рахунках для контролю за основними засобами та на основі них складання звітності. Автоматизоване виконання операції з обліку основних засобів бажано відображати за технологією обробки даних, яка нами запропонована на рисунку 2.6.

Взаємодія комп'ютерних програм із користувачами розігрується в діалоговому порядку програмування із застосовуванням у меню бухгалтера з обліку основних засобів. Для цього у меню можна одержати реєстр дозволених операцій для розкриття їх на професійній мові і виробити завдання, які має дотримуватися програма.

Дозвільні документи, які отримуються у результаті автоматизованої обробки вхідної документації є у таких видах:

- інформація, яка міститься на машинному носії для реалізації задач прилеглих ділянок обліку;
- дані, які зберігається на машинному носії для застосування та розв'язку слідуєчого завдання;
- інформація, яка подається на принтер у вихідних друкованих документах [44, с. 92].

Наші пропозиції з автоматизації обліку основних засобів дадуть можливість покращити оперативність і достовірність одержаних даних для правильного обліку та процесу управління підприємством в умовах кризової та воєнної ситуації.

Здійснені дослідження дають змогу зробити припущення щодо необхідності поліпшення чинного порядку будови обліку основних засобів нафтотранспортних підприємств. Потреба у використанні такої методології

обліку має сприяти оперативності управління та контроль за рухом основних засобів та за їх використанням та ліквідацією. Опрацьовуючи методику обліку основних засобів виникає потреба у виокремленні їх технічних ознак за прийомами їх зберігання.

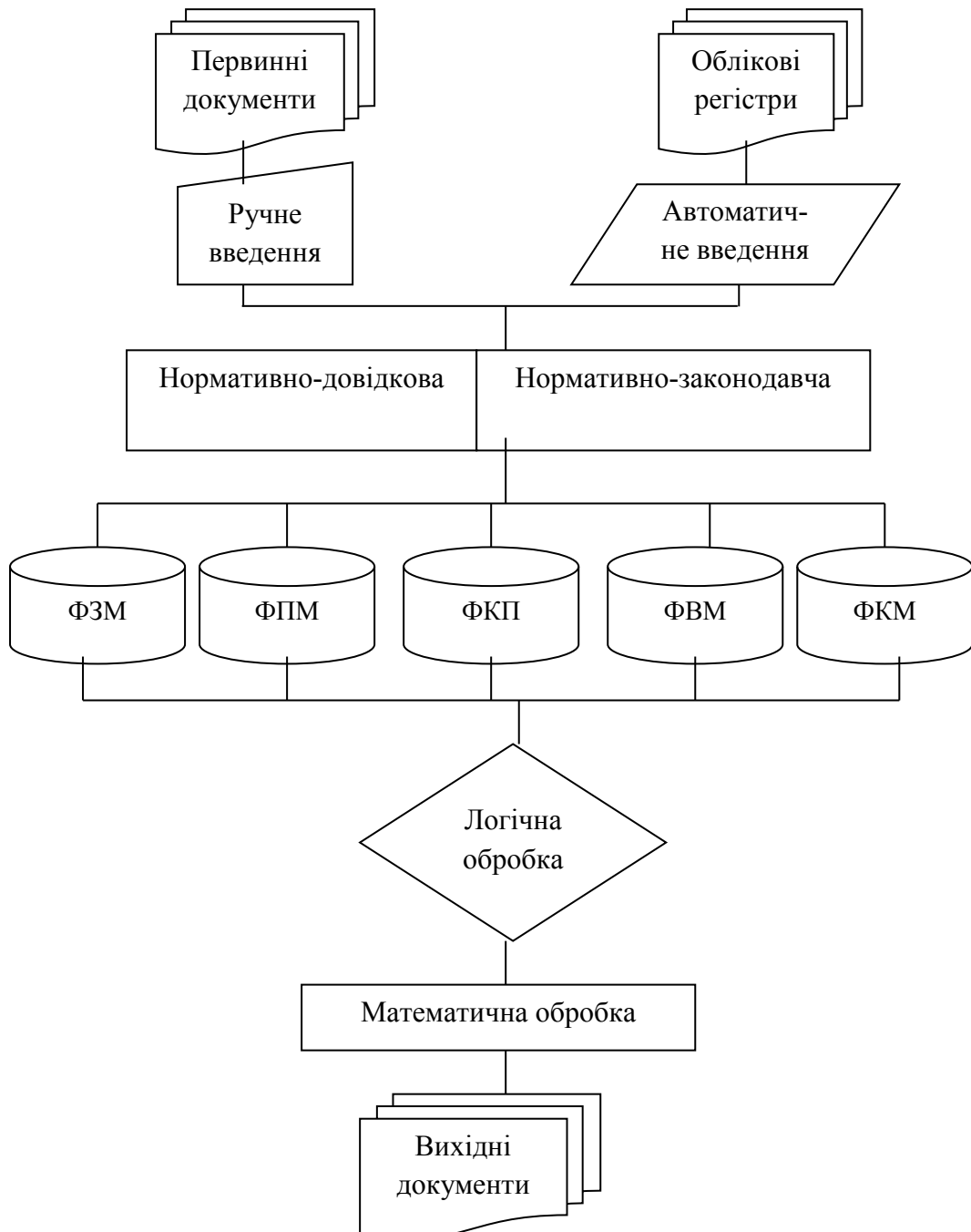

Рис. 2.6. Комп'ютерний процес автоматизованого виконання операцій з обліку основних засобів

Джерело:[45, с. 12-13].

Дослідження на нафтотранспортних підприємствах вказують на те, що основні засоби обліковуються кількісно-сумовим методом. При його застосуванні у бухгалтерії разом із аналітичним складським обліком ведуть інвентарні картки обліку, які відкриваються на кожну назву (інвентарний номер) основних засобів. В інвентарних картках бухгалтер показує рух основних засобів (надходження, вибуття) за допомогою первинних документів (прибуткових, видаткових, на внутрішнє переміщення), які передаються у бухгалтерію на склади та у підрозділи організації.

Тому, облік дублюється з тією лиш різницею, що у бухгалтерії йдеться про кількісний і сумовий облік, а на місці ведуть тільки кількісний.

Отже, у нинішніх домовленостях доцільно користуватися оперативно-бухгалтерський (сальдовий) метод обліку основних засобів. При його використовуванні бухгалтер не повторює видового обліку. За реєстри аналітичного обліку використовуються інвентарні картки. Систематичний контроль проводиться за рахунок працівників бухгалтерії за пропорційним і слушним відображенням у документах операцій, які відбуваються безпосередньо у місці їх зберігання. Тобто сальдовий метод надає точності та забезпечує ефективність бухгалтерського обліку та зміцнює контрольні функції бухгалтерії на всіх періодах наявності та руху основних засобів.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ НАЯВНОСТІ, РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ У ТОВ ТВФ НАФТО-ТРАНССЕРВІС

3.1. Аналіз технічного стану основних засобів підприємства

ТОВ ТВФ "НАФТОТРАНССЕРВІС" зареєстрована 06.07.1998 р. за адресою 78400, Івано-Франківська обл., Надвірнянський район, місто Надвірна, вулиця Майданська, будинок 5.

Керівником організації є Качкан Всеволод Йосипович. Розмір статутного капіталу складає 10 716 188,78 грн. На 26.03.2022 року стан організації – не перебуває в процесі припинення.

Таблиця 3.1

Реєстраційні дані ТОВ ТВФ "НАФТОТРАНССЕРВІС"

Повне найменування юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ТРАНСПОРТНО-ВИРОБНИЧА ФІРМА НАФТОТРАНССЕРВІС
Скорочена назва	ТОВ ТВФ "НАФТОТРАНССЕРВІС"
Статус юридичної особи	Не перебуває в процесі припинення
Код ЄДРПОУ	25653832
Дата реєстрації	06.07.1998 (23 роки 10 місяців)
Уповноважені особи	Качкан Всеволод Йосипович
Розмір статутного капіталу	10 716 188,78 грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Форма власності	Недержавна власність
Види діяльності	Основний: 49.41 Вантажний автомобільний транспорт Інші: • 46.71 Оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами • 77.11 Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів
Контактна інформація	Україна, 78400, Івано-Франківська обл., Надвірнянський р-н, місто Надвірна, Вулиця Майданська, будинок 5

Джерело: складено автором за даними джерела [46].

Свою діяльність підприємство здійснює відповідно до Свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи.

У 06.07.1998 р. у підприємстві змінився вид діяльності з 51510 – транспортно-експедиційні послуги без робіт і послуг, що виконуються на замовлення населення. А також 06.07.1998 р. змінився розмір статутного капіталу з 6 000 000 грн.

Аналіз діяльності нашого підприємства відображений в табл. 3.2. Дані таблиці свідчать, що основними слабкими сторонами діяльності ТОВ ТВФ НАФТОТРАНССЕРВІС є:

Таблиця 3.2

**SWOT–аналіз діяльності ТОВ ТВФ “НАФТОТРАНССЕРВІС”
станом на 15.02.2022 р.**

Сильні сторони:	Слабкі сторони:
Забезпеченість трудовими ресурсами Розмір земельних ресурсів Рентабельність продукції Значний асортимент продукції Достатня сировинна база Значна відносна частка на ринку Природно-кліматичні умови Стійка платоспроможність.	Недостатній рівень матеріально-технічної бази Нестабільність і суперечність нормативно-правової бази Слабка фінансово-кредитна підтримка держави Маркетингова політика Негативні демографічні зміни
Можливості:	Загрози:
Підвищення рівня інвестиційної та інноваційної діяльності Удосконалення економічних механізмів регулювання товариства Об'єднання товариства у найперспективнішу форму подальшого розвитку Удосконалення форм первинного обліку в залежності від напрямку спеціалізації, обсягів виробництва та реалізації продукції Формування стійкого кредитно-фінансового обслуговування товариства	Відсутність стратегічних програм і механізмів функціонування товариства Недосконалість механізму довгострокового кредитування та оподаткування товариства Недостатня кількість фінансових ресурсів для погашення кредиторської заборгованості Політична розгалуженість Нестабільність, спричинена глобалізаційними процесами

Джерело: складено автором.

- недостатній рівень матеріально-технічної бази (оновлення транспортних засобів потребує значних коштів, які для товариств важко виділити, оскільки всі грошові засоби перебувають в обороті), тому є потреба у вжитку лізингу

щодо забезпечення товариства технічним оснащенням, обґрунтовуючись стрімким розвитком науково-технічного прогресу;

- недостатня фінансово-кредитна підтримка зі сторони держави (відсутній дієвий механізм державної підтримки товариств).

Аналіз використання основних засобів ТОВ ТВФ
“НАФТОТРАНССЕРВІС” подано на рис. 3.1.

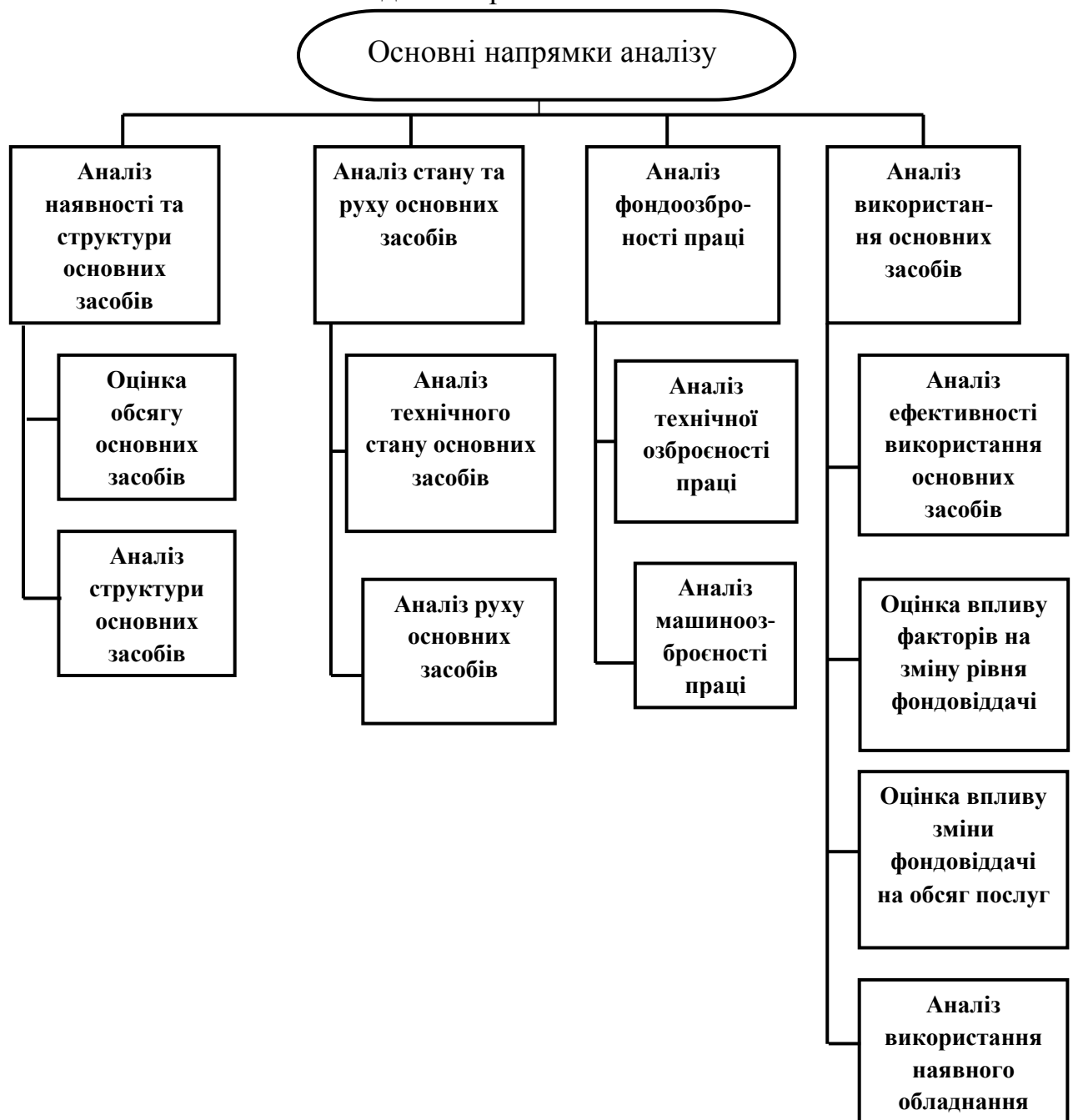

Рис. 3.1. Аналіз використання основних засобів основного виду діяльності

Джерело: складено автором за даними джерела [47, с. 12].

Аналіз основних засобів у ТОВ ТВФ “НАФТОТРАНССЕРВІС” закладають із формулювання забезпеченості ними товариство. Тому виникає потреба у вивченні причин чи достатньо товариство має основні засоби та яка їх динаміка, технічний стан, склад, структура. Аналіз зносу основних засобів ТОВ ТВФ “НАФТОТРАНССЕРВІС” подано у табл. 3.3

Таблиця 3.3

**Аналіз зносу основних засобів
ТОВ ТВФ “НАФТОТРАНССЕРВІС” за 2021 р.**

Показник	Одиниця виміру	На початок періоду	На кінець періоду	Зміна (+;-)
1. Первісна вартість основних засобів	тис. грн.	1951	2081	+ 130
2. Знос основних засобів за час їх експлуатації	тис. грн.	700	762	+ 62
3. Рівень зносу основних засобів	%	35,88	36,62	+ 0,74
4. Рівень придатності основних засобів	%	64,12	63,38	- 0,74

Джерело: складено автором на основі додатку

За допомогою даних товариства і таблиці 3.1 можна розрахувати і коефіцієнт зносу і коефіцієнт придатності.

Коефіцієнт зносу ($K_{зн}$):

$$K_{зн} = \frac{З_n}{ОЗ_n} = \frac{700}{1951} = 0,36,$$

де $З_n$ - сума зносу основних засобів;

$ОЗ_n$ - первісна вартість основних засобів на початок періоду.

Коефіцієнт придатності ($K_{прид}$):

$$K_{прид} = \frac{ОЗ_з}{ОЗ_n} = \frac{1951 - 700}{1951} = 0,64,$$

де $ОЗ_з$ - залишкова вартість основних засобів;

$ОЗ_n$ - початкова вартість основних засобів [48, с. 16].

Оскільки первісна вартість основних засобів піросла на 130 тис. грн., то їх знос за період експлуатації зріс на 62 тис. грн. Це може вказувати на те, що поступово присутній ріст рівня зносу основних засобів на 0,74 в.п. А це, у свою чергу, свідчитиме про погіршення технічного стану основних засобів.

Віддзеркалення операцій щодо введення у користуванні куплених, створених та відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів активу, дає можливість спостерігати за черговим рухом об'єктів капітальних інвестицій. Для кращого розуміння зобразимо наочно структуру активів балансу ТОВ ТВФ НАФТОТРАНССЕРВІС подано у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Структура активів балансу ТОВ ТВФ НАФТОТРАНССЕРВІС

Статті балансу	2021 рік на початок		2021 рік на кінець		Приріст (+) знижен- ня (-)	Приріст (+) зниже- ння (-) %
	тис.грн.	%	тис. грн.	%		
1. Основні засоби та інші в необоротні активи						
1.1 Нематеріальні активи.	16505,9	51,14	19856,5	34,32	3350,6	120,30
1.2 Основні засоби	16484,1	99,87	19800,6	99,72	3316,5	120,12
1.3 Незавершені капітальні вкладення	21,8	0,13	55,7	0,28	33,9	255,50
2. Оборотні активи	15767	48,85	37996	65,67	22229	240,98
2.1. Запаси в тому числі готова продукція	911,6	5,78	1643,6	4,32	732	180,3
2.1.1 Дебіторська заборгованість, в тому числі:						
2.2 за товари, роботи, послуги	7044,2	44,67	4056,3	10,67	-2987,9	57,58
2.2.1 Розрахунки з бюджетом	32,2	0,20	23,5	0,061	-8,7	72,98
2.2.2 Інша поточна дебіторська заборгованість	1036,5	6,57	23378,2	61,53	22341,7	2255,49
2.3 Грошові кошти та їх еквіваленти	6677,4	42,35	5733,2	15,09	-944,2	85,86
2.4. Витрати майбутніх періодів	65,1	0,41	90,6	0,24	25,5	139,17
2.5. Інші оборотні активи	-		3070,6	8,08		
Валюта балансу	32272,9	100	57852,5	100	25579,6	179,26

Джерело: складено автором на основі додатку

Технічний стан основних засобів появляється у процесі їх відновлення, тому форми і темпи їх відновлення передбачені потребою у перебудові чи заміні або і навіть у модернізації груп та певних видів обладнання.

Як було подано вище у роботі, первісною стадією життєвого циклу основних засобів є стадія їх «надходження». Тобто основною метою обліку на цьому етапі є організації первісної вартості об'єктів основних засобів. Проте, не дивлячись на те, що не дуже регламентована система оцінки цього виду вартості, вона включає також і особливі оціночні гіпотези щодо управлінського персоналу, які вимагають висвітлення та документального аргументу.

Таблиця 3.5 демонструє класифікацію структури обладнання ТОВ ТВФ НАФТОТРАНССЕРВІС за віком.

Таблиця 3.5

Аналіз вікового складу та структури обладнання станом на 01.01.2022 р.

Вікова група, роки	Обладнання	Магістральні лінії	Обладн. електроживлення	Регенератори	Розподільчі мережі	Інше	Разом	Питома Вага, %
До 5 років	386	48	57	96	27	28	642	21,6
Від 5 до 10	255	50	62	128	24	27	546	18,4
Від 10 до 15	591	70	81	177	45	37	1001	33,7
Понад 15	415	65	72	156	40	35	783	26,3
Усього	1647	233	272	557	136	127	2972	100
Питома вага, %	55,4	7,8	9,2	18,7	4,6	4,3	100	X

Джерело: складено автором на основі додатку

Обладнання, яке перебуває у експлуатації протягом 10 років і менше, то вона складає 40 % (21,6+18,4), у т. ч. обладнання товариства – 38,9% (386+255 : 1647 x 100) та обладнання електроживлення – 43,8% (57+62 : 272 x 100).

Таблиця 3.6 демонструє аналіз виконання плану ремонту основних засобів за 2022 р. Також треба привернути увагу до того, що не всі шляхи надходження об'єктів основних засобів дозволено відносити до капітальних інвестицій [49, с. 23].

Об'єкти основних засобів, окрім капітальних інвестицій, мають надходити як внесок до статутного капіталу чи як безоплатна передача, бартеру та за результатами даних інвентаризації або рекласифікації об'єктів. Тому форма картки аналітичного обліку повинна використовуватися для віддзеркалення додатково понесених витрат, які зв'язані з доведенням об'єкта до придатного стану.

Таблиця 3.6

Аналіз виконання плану ремонту основних засобів за 2022 р.

Показник	План, тис. грн.	Фактично тис. грн.	Відхилення від плану (+; -), тис.грн	Виконан ня плану, %
1.Витрати на ремонт (усього на підприємстві)	891	875	- 16	98,2
1.1. Витрати на ремонт основного обладнання	751	745	-6	99,2
1.1.1 Витрати на ремонт обладнання	620	630	+10	101,6

Джерело: складено автором на основі додатку

Такий підхід дозволить розширити сферу виростання основних засобів, а саме: для об'єктів основних засобів, але й нематеріальних активів та витрат на ремонт, реконструкцію та модернізацію. Це стосуватиметься також витрат, які були пов'язані із доведенням об'єкта активу до сприятливого стану під час його надходження за наслідками негрошових операцій.

Кращою оцінкою справедливої вартості виступає ринкова вартість на високому рівні, а при відсутності останнього, така оцінка береться як дисконтований дохід від визначеного активу. Проте цінність використання основного засобу, на відміну від справедливої вартості, віддзеркалюють оцінки, здійснені товариством і мають вплив чинників, які властиві тільки даному товариству. До таких чинників, які не враховуються справедливою вартістю, автором визнано:

- синергетичний ефект від спільного основних засобів;
- додаткову вартість;

– реальні правові обмеження, податкові пільги або тягар по причетності до теперішнього власника основних засобів.

Ступінь технічної озброєності праці обчислюється як відношення середньої вартості активної частини основних засобів до кількості працівників у найбільш серйозну зміну або до їх середньоспискової кількості.

Розрахунок фондівіддачі за даними товариства подано у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Розрахунок фондівіддачі за даними ТОВ ТВФ
НАФТОТРАНССЕРВІС за 2021 р.**

Показник	План	Факт	Відхилення від плану (+;-)
1.Обсяг надання послуг, тис. грн	84000	85000	+1000
Середньорічна вартість, тис. грн:			
а) основних засобів	19861,6	19800,6	+61
б) активної частини	67200	70800	+3600
в) одного типу обладнання	1100,5	1100,8	+0,3
Питома вага активної частини засобів	0,6	0,59	-0,1
Фондовіддача, грн.:			
а) основних засобів	7,5	7,2	- 0,3
б) активної частини	12,5	12,0	- 0,5
Середньорічна кількість обладнання	58	60	+2
Відпрацьовано за звітний період усіма типами обладнання, тис. год.	185	172	- 13
У тому числі одиницею обладнання:			
а) годин	3189,7	2866,7	- 323
б) змін	431,0	398,2	- 32,8
в) днів	236,8	288,5	+ 51,7
Коефіцієнт змінності роботи обладнання	1,82	1,38	- 0,44
Середня тривалість зміни, год.	7,4	7,2	- 0,2
Надання послуг на 1 обладн.-годину, грн	45,4	49,4	+4

Джерело: складено автором на основі додатку

Аналіз даних табл. 3.7 вказує на те, що фактична фондівіддача у порівнянні із плановою має тенденцію до зменшення щодо основних фондів на 0,3 грн., а активної їх частини – на 0,5 грн.

Аналіз видів зносу основних засобів відображено на рис. 3.2.

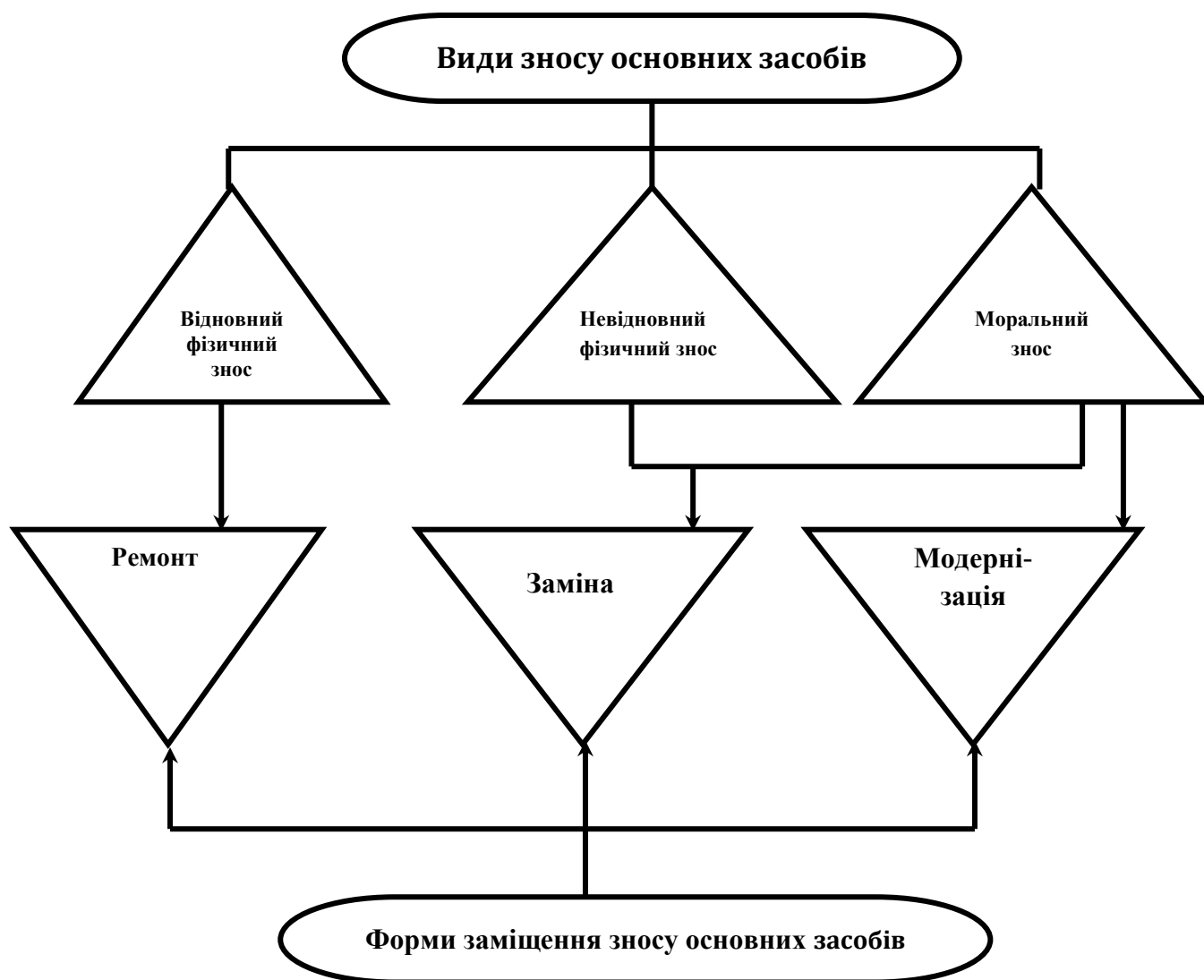

Рис. 3.2. Аналіз видів заміщення зносу основних засобів товариства

Джерело: складено автором

Дані щодо правильності здійснення аналізу технічного стану та тенденції розвитку основних засобів зображено на рис. 3.3.

Контури даної бізнес-моделі видів заміщення зносу основних засобів товариства передбачатиме процес управління активами, зокрема:

- спосіб отримання майбутніх економічних вигод від його уживання, яке вказує на те, що віднесення об'єкта основних засобів до підходящого класу активу (основні засоби, інвестиційна нерухомість;
- необоротні активи, утримувані для продажу);

– відбір методів обліку основних засобів, які є важливими у процесі формулювання та розробки облікової політики товариства, тобто модель собівартості або переоцінки.

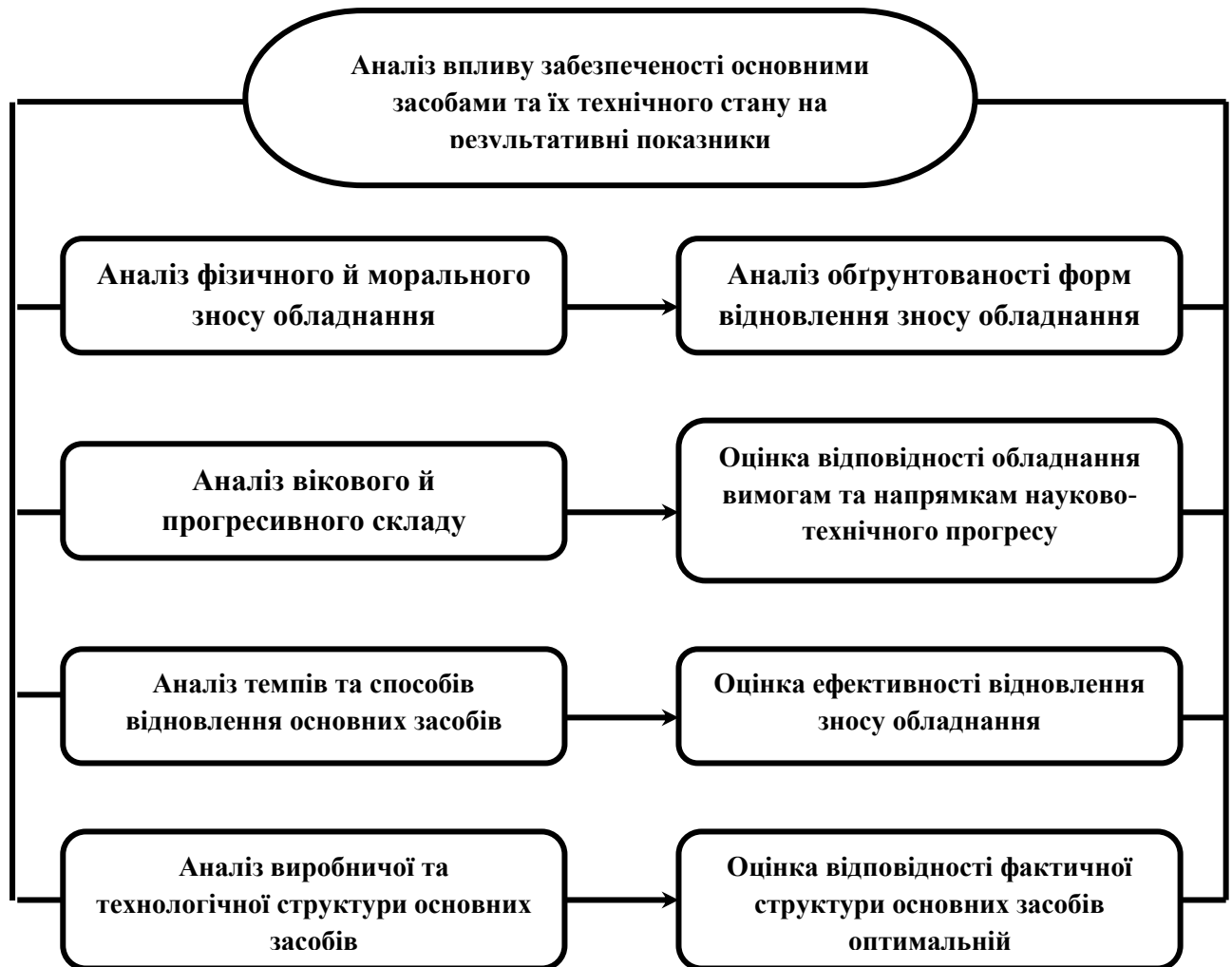

Рис. 3.3. Аналіз технічного стану та тенденції розвитку основних засобів

Джерело: складено автором за даними джерела [50, с. 147].

Правильність підбору факторів, які мають вплив на фондovіддачу товариства зображено на рис. 3.4.

У черговому для обчислення сучасної вартості майбутніх чистих грошових надходжень, а також із відбором описаної бізнес-моделі управління об'єктом основних засобів, застосовується ставка дисконту.

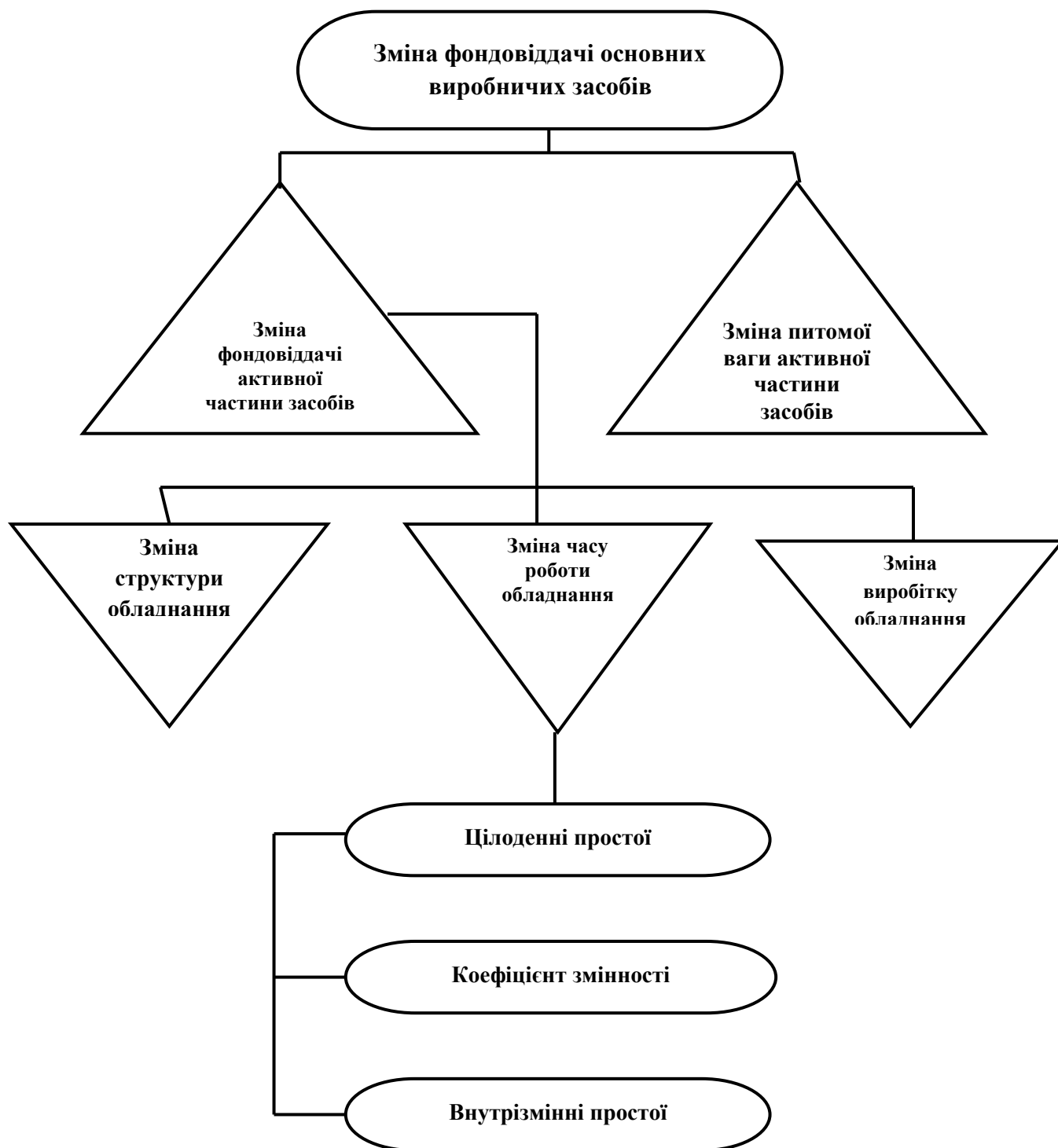

Рис. 3.4. Фактори, що впливають на фондівдачу товариства

Джерело: складено автором за даними джерела [51].

Отже, під час аналізу та обчислення теперішньої вартості майбутніх грошових надходжень від продажу основних засобів початковим кроком є окреслення дозволених бізнес-моделей щодо наступного використання об'єкта

основних засобів та вибір найвигіднішого для майбутнього використання, тобто такого, яке є фізично можливим та фінансово обґрунтованим.

3.2. Організаційно-методичне забезпечення проведення аудиту наявності, руху основних засобів

Основні засоби включаються у роботу як самостійний вид економічної діяльності, яка використовує основні засоби у сфері виробничого і невиробничого призначення. Тобто, основні засоби виконують функції розвитку виробничого потенціалу, а також за допомогою них можливий розвиток досягнень науково-технічного прогресу [52, с. 545-546].

На сьогодні ефективна робота нафтотранспортних підприємств залежить від організації управління основними засобами. Реконструкція управління нафтотранспортними підприємствами окреслює перевороти у системі аудиту, за допомогою якого можна побачити фактичний стан справ у товаристві, виділяються причини відхилень від норм, виявляються невикористані чи втрачені ресурси.

Вирішення складної та багатобічної проблеми щодо зростання ефективності використання основних засобів важливу роль на всіх етапах виконання транспортних робіт мають відігравати всі види аудиту: попередній, поточний та завершальний після звітного періоду [53, с. 134].

Попередній аудит, який є перед здійсненням господарських операцій, який випереджає факти безгосподарності у товаристві. До призначень попереднього аудиту належить обчислення найкращої партії придбаних основних засобів та складання проектно-кошторисної документації на будівництво.

Модель прийняття рішень щодо виявлених відхилень на ТОВ ТВФ НАФТОТРАНССЕРВІС подано у рис. 3.5.

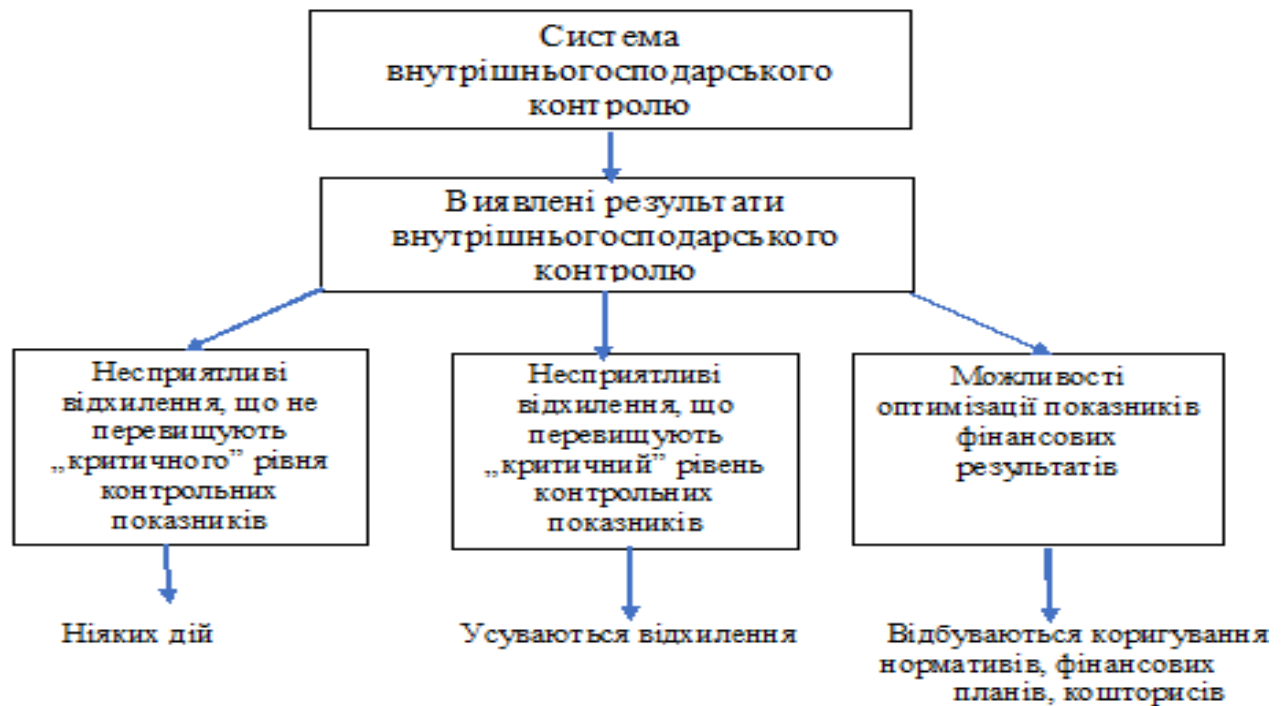

Рис. 3.5. Модель прийняття рішень щодо виявлених відхилень

* Джерело: удосконалено на основі джерела [54, с. 54].

Попередній контроль у тих випадках коли він з поточним не може реалізовувати активної ролі, то він може відігравати головну роль у процесі виробництва, оскільки саме він контроль є невіддільною позицією оперативного управління діяльності підприємства.

Поточний (оперативний) аудит проходить у час появи витрат і може бути організований за допомогою методів нормативного обліку. Поточний аудит що дозволяє не тільки побачити причини та винуватих у відхиленнях від норм витрат, але й у певній мірі спрогнозувати вплив на собівартість монтажних робіт. Дані первинних документів разом із проведенням попереднього аудиту, сприятиме у врегулюванні господарських ситуації, які перестерігають втрати основних засобів під час виконання монтажних робіт.

Ретроспективний аудит обіймає господарську діяльність за попередній період. Першорядною його суттю є аудит виконання планів за чисельними і якісними показниками, правильністю обліку і звітності.

Механізм прийняття рішень щодо обліку основних засобів у системі управління товариством подано на рис. 3.6.

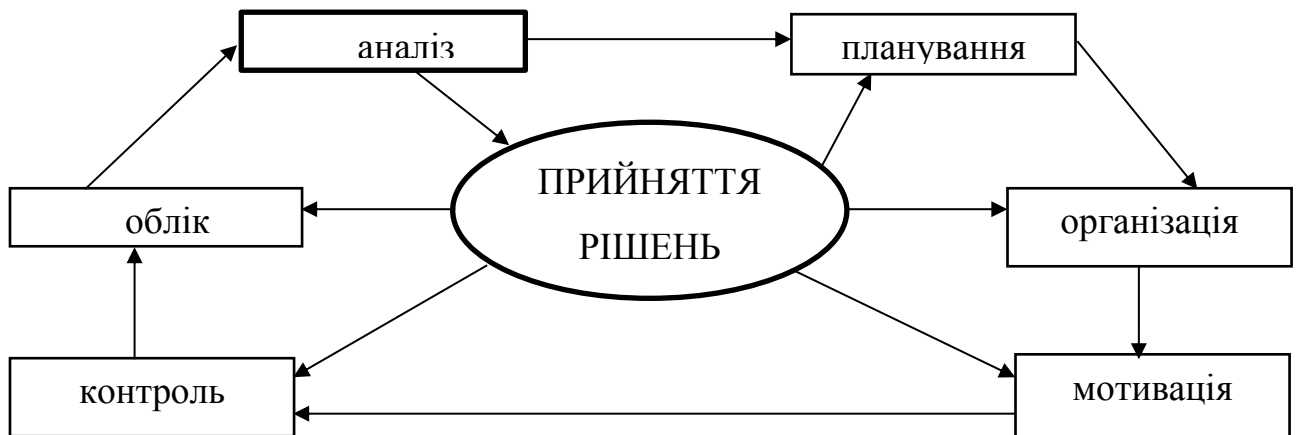

Рис. 3.6. Механізм прийняття рішень щодо обліку основних засобів у системі управління товариством

Джерело: складено автором за даними джерела [55].

Проведені нами розвідки вказують, на те що розповсюдженням у нафтотранспортних товариствах є ретроспективний (завершальний) аудит використання основних засобів, який проводять відтак коли закінчився звітний період. Аудит за використанням основних засобів проводиться маршрутом співставлення фактичного використання основних засобів із нормами. Ретроспективний характер цього аудиту не дають змогу відвернути незаконні та недоцільні дії. Проте дані про відхилення поступають надто пізно, що не дає змогу приймати коригуючі дії для скорочення витрат основних засобів. Наприкінці місяця настають тільки перевитрати, але не показують причини їх появи, якість проведених робіт та стан основних засобів.

Основними завданнями аудит має бути:

– активний вплив на інтенсифікацію нафтотранспортних товариств для реалізації договірних зобов'язань за обсягом, строками, скорочення собівартості транспортування через економне витрачання основних засобів, скоріше введення об'єктів у експлуатацію, зниження обсягів незавершеного виробництва та приписок робіт, оскільки це має негативний вплив на

результати діяльності товариства. Під час аудиту наявності основних засобів виявляють, які є порушення проектно-кошторисної документації і як вони погано позначаються на якість будівництва й устаткування [56, с. 48]. Дане завдання аудиту є в отриманні фактичних даних, які можна порівняти із еталонами, які показують мету управління, виявлення відхилень та появу причин їх появи [57, с. 18].

Для покращення організації аудиту у товаристві можна запропонувати методику оперативного аудиту за використанням основних засобів у технологічному процесі на основі обраних методів обліку.

На рис. 3.7, відображається об'єкти аудиту діяльності із основними засобами товариства.

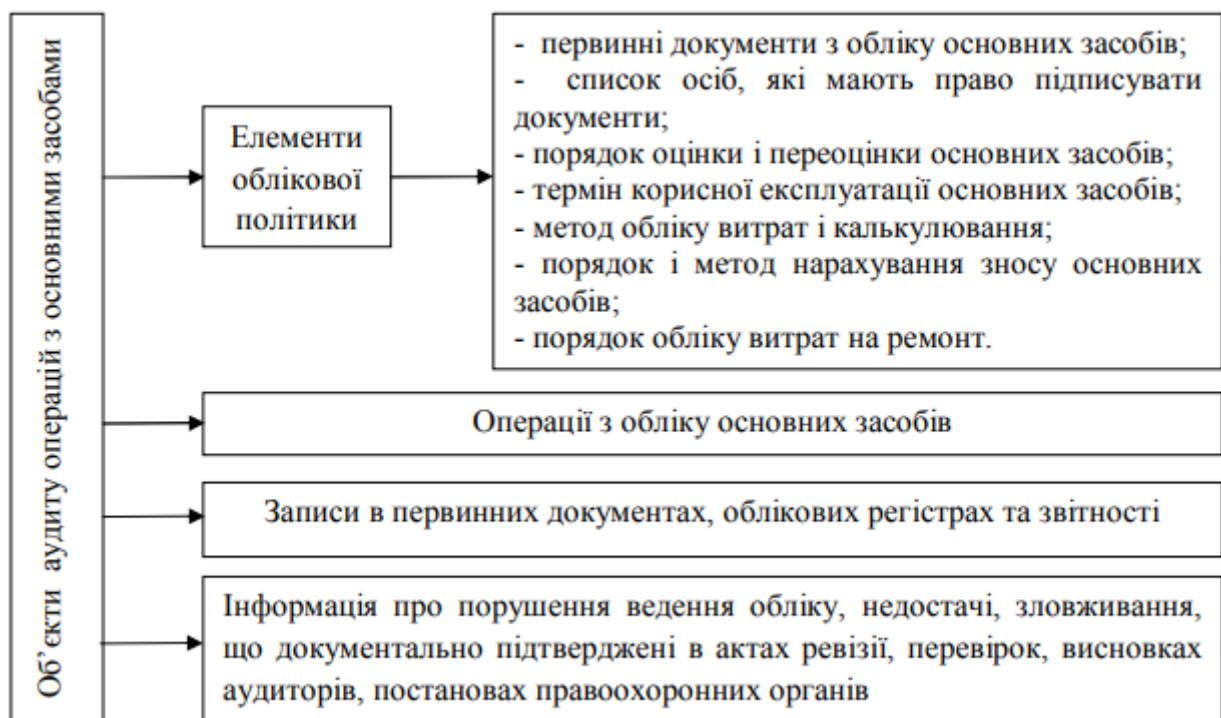

Рис. 3.7. Об'єкти аудиту операцій із основними засобами

Джерело: складено автором за даними джерела [58, с. 56].

У табл. 3.8. ми виокремили порядок проведення аналітичних процедур на різноманітних фазах аудиту.

Таблиця 3.8.

Порядок проведення методичних прийомів економічного аналізу на різних етапах аудиту

Етап аудиту	Мета застосування	Аналітичні процедури
Надання згоди на проведення аудиту	Отримання впевненості у здатності клієнта вчасно та в повному обсязі розрахуватись за виконану роботу; збір та систематизація загальної інформації про клієнта.	аналіз фінансового стану, платоспроможності
Етап планування	Пошук вузьких місць, які потребують ретельного вивчення, визначення зон найбільшого ризику; підвищення ефективності процесу планування; розподіл часу та встановлення обсягів аудиторських процедур.	метод порівняння: (горизонтальне, вертикальне, трендові). Індекси, відносні величини
Здійснення аудиторських процедур по суті	Виявлення звичайних та надзвичайних відхилень показників, залишків та оборотів на рахунках бухгалтерського обліку, оцінка тренду динамічного ряду, визначення загальних тенденцій та суттєвих відхилень від них, отримання знань про причини, які обґрунтовують ту чи іншу зміну; встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами і різними результативними показниками, оцінка адекватності їх зміни.	метод порівняння: (горизонтальний, вертикальний, трендовий). Абсолютні, відносні середні величини, факторний аналіз
Формування робочих документів аудитора	Застосування аналітичних процедур та висновки за результатом їх проведення повинні знайти відображення в робочих документах аудитора, із відповідним розкриттям причинно-наслідкових зв'язків.	Реалізується принцип економічного аналізу: адекватності, тлумачення
Формування аудиторського висновку	Аналітичні розрахунки та викладки використовуються для доведення отриманих висновків, оцінки загального стану господарської одиниці та її структурних підрозділів для переконання у виявлених усіх незвичних коливань, тощо.	Методика аналізу фінансового стану, всі методичні прийоми, які використовувались раніше

Джерело: складено автором за даними джерела [59].

Отже, проведене нами дослідження проблем аудиту основних засобів показало, що у товариствах нормативні документи не відповідають вимогам оперативного обліку та аудиту за використанням основних засобів. Часто повстають ситуації, коли зміни які прийняли до технологічного процесу, або при використанні нових видів основних засобів вчасно не вивчаються і не коригуються. Це спонукає до серйозних аномалій від норм, які не віддзеркалюють реальний стан справ основних засобів. Аудит має включати також перевірку порядку нормативного забезпечення, які передбачатиме не тільки планування і облік основних засобів та їх раціональне зберігання та ліквідацію.

3.3. Удосконалення забезпечення проведення аудиту наявності, руху основних засобів

На сьогодні не кожний об'єкт основних засобів може сприяти одержанню прийдешніх економічних вигод, окремо від інших об'єктів. Це у свою чергу визначає визнання одиниці, яка буде і генерувати грошові кошти. Склад об'єктів аудиту такої одиниці підлягає перевірці правильності відображення їх у примітках до фінансової звітності товариства. Тому, нами запропоновано перевіряти також правильність ведення «Інвентарних карток обліку об'єктів, що входять до складу одиниці, яка генерує грошові кошти».

Форма такого документа повинна мати дві табличні частини. У першій частині відображено дані для відображення реєстру предметів, які належать до складу даної групи. Ця таблиця передбачає перевірку та занотовування подібних ознак які включають: найменування об'єкта, інвентарний номер, рахунок, код аналітичного обліку та дані про ліквідацію по кожному об'єкту такої одиниці.

Механізм організації аудиту основних засобів відображений на рис. 3.9.

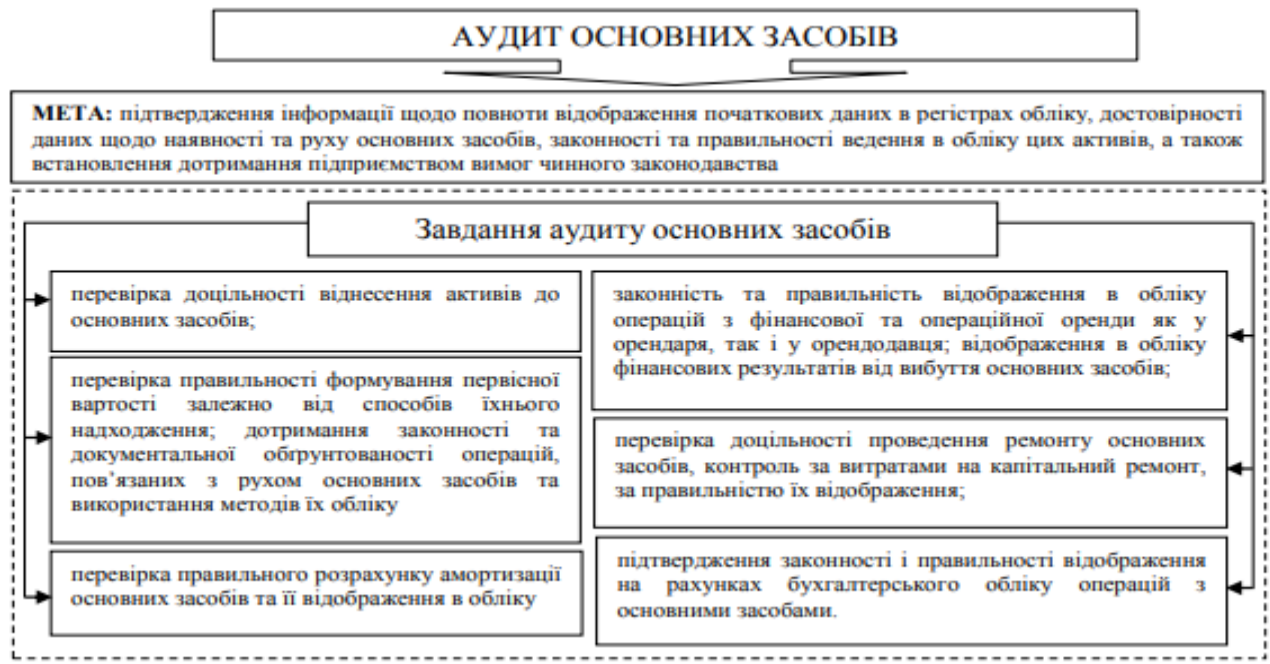

Рис. 3.9. Механізм організації аудиту основних засобів

Джерело: складено автором за даними джерела [60, с. 13].

У другій частині картки відображається вартісна характеристика предметів а саме: їх первісна вартість і чергове її регулювання та коригування через нарахування амортизації (зносу), переоцінки та відновлення корисності на дату заповнення звітності.

При аудиті основних засобі треба пам'ятати, що до останньої стадії інвестиційного проекту, підпорядкована фаза вибуття їх у кордонах якої облік основних засобів за періодами життєвого циклу відображається закінчення їх діяльності, що включатиме демонтаж, ліквідацію, утилізацію основних засобів. Крім планового вибуття об'єктів активів, трапляються події виняткового характеру, які можуть стосуватися пошкодження, ліквідації об'єктів або інших мотивів несумісності еталонам визнання активу.

На рис. 3.9, відображено основні етапи аудиту основних засобів на ТОВ ТВФ НАФТОТРАНССЕРВІС.

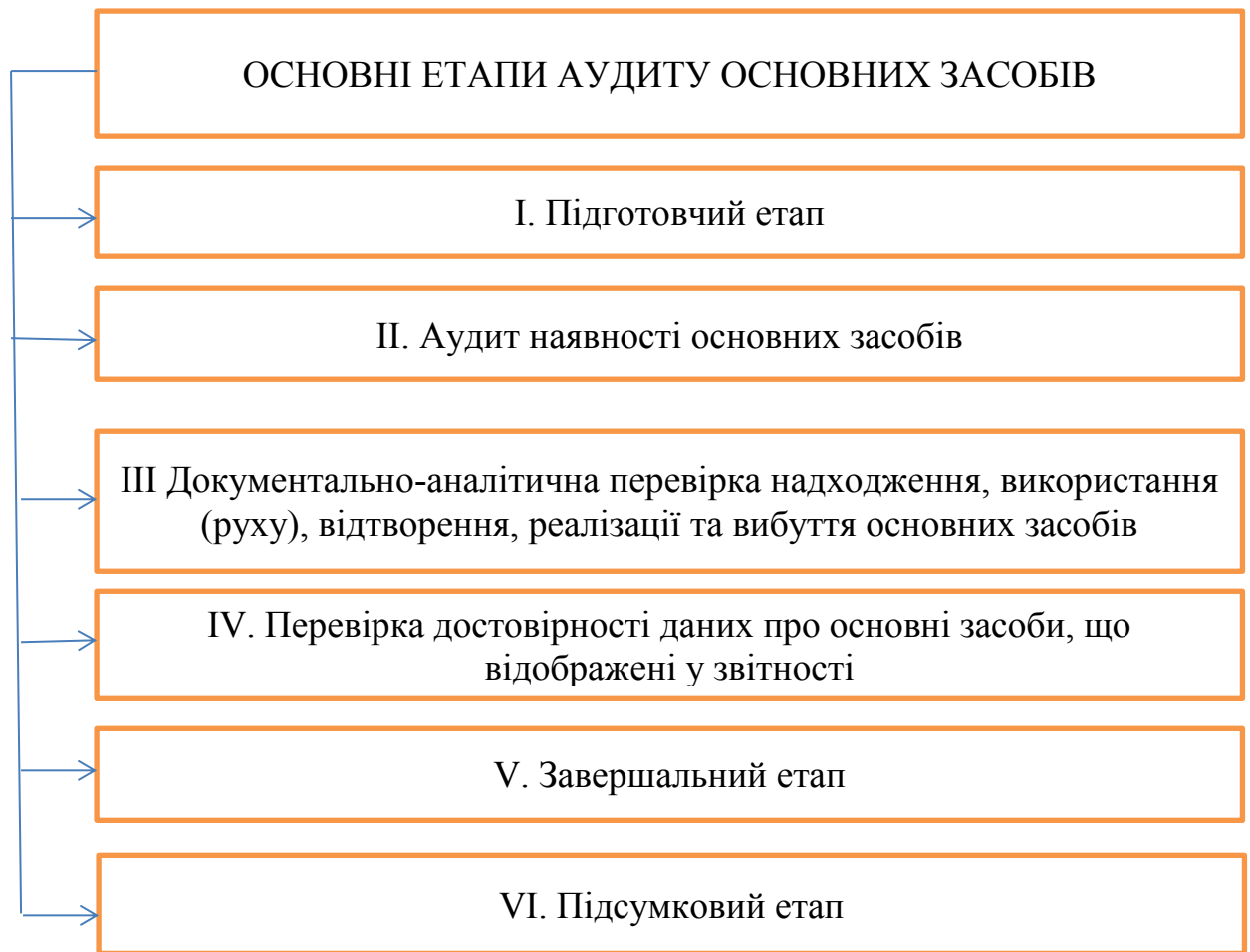

Рис. 3.9. Основні етапи аудиту основних засобів

Джерело: складено автором за даними джерела [61, с. 547].

На нашу думку, у Методичних рекомендаціях № 561 треба навести кореспонденції рахунків за такими операціями які стосуватимуться об'єктів основних засобів [28]. При здійсненні аудиту основних засобів треба перевірити використання субрахунка 976 «Списання необоротних активів». Це надаватиме змогу у необхідності узгодженості даних нормативних актів та віддзеркалення характеру операції у складі втрат від скорочення корисності необоротних активів. Це сприятиме дотриманню принципів віддзеркалення господарських операцій, які виходять із їх сутності, а не з юридичної форми.

Підбірка законодавчих актів для проведення аудиту основних засобів подана на рис. 3.10.

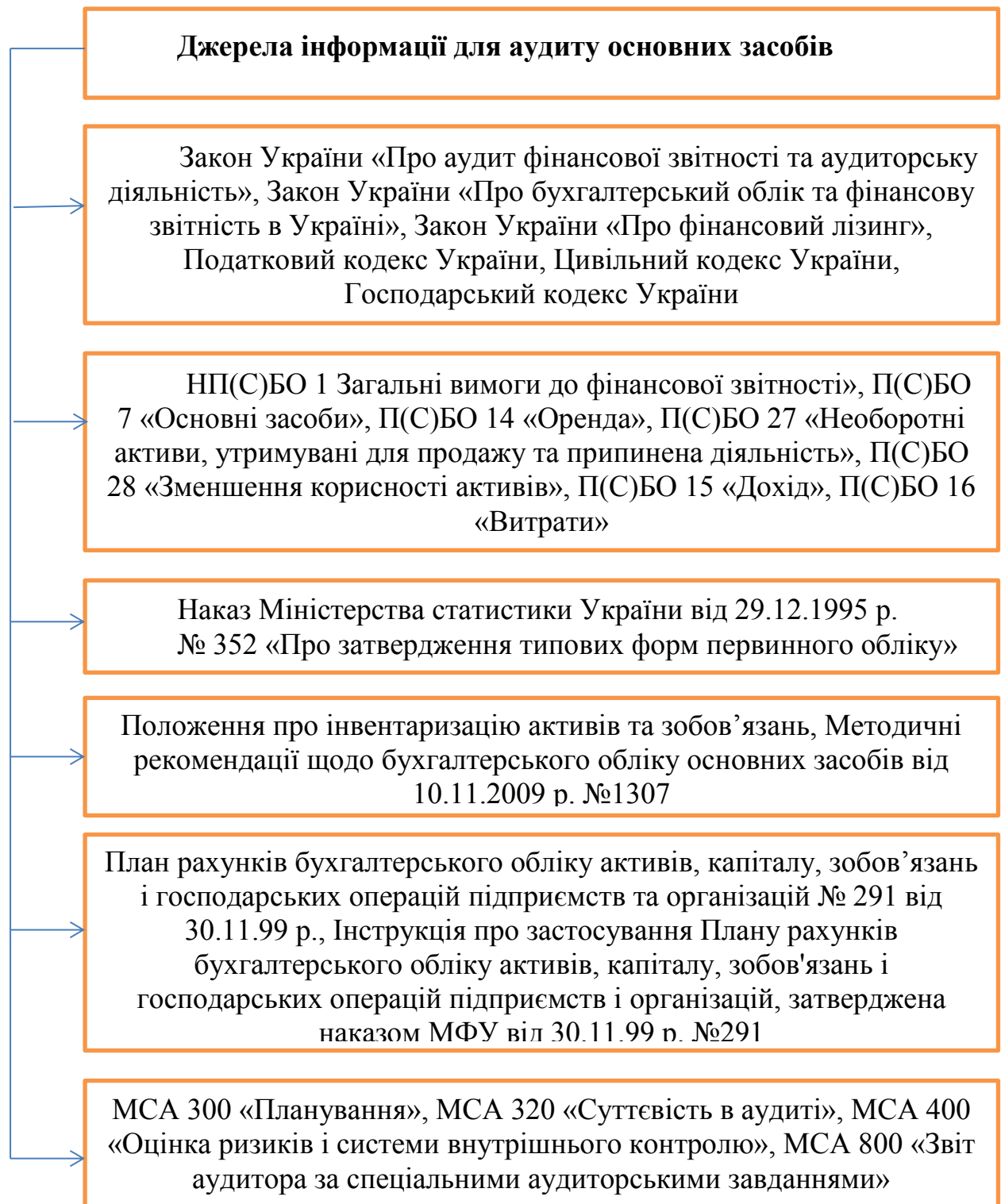

Рис. 3.10. Підбірка законодавчих актів для проведення аудиту основних засобів

Джерело: згруповано автором.

На нашу думку ми пропонуємо відображення окреслених подій у діяльності товариства на рахунках бухгалтерського обліку відображати так, як

подано у табл. 3.9. Запропоновану схему перевірки правильності проставлення кореспонденції рахунків треба відобразити до розділу «Переоцінка та зменшення корисності основних засобів». Проте, на нашу думку, треба приєднати ще і назву, яку можна вибрати із списку операцій, які відносяться до ній відбиття, тобто назвати: «Переоцінка, зменшення (відновлення) та компенсація корисності».

Таблиця 3.9

Доповнення до кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку операцій з компенсації зменшення корисності

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Відображення зменшення та компенсації корисності третьою особою в разі знищення об'єкта основних засобів з подальшим його вибуттям		
Втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів	972 «Втрати від зменшення корисності»	131 «Знос основних засобів»
Списано суму зносу	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»
Відображення компенсації зменшення корисності третьою особою	375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків»	716 «Відшкодування раніше списаних активів»
2. Відображення зменшення та компенсації корисності третьою особою в разі пошкодження об'єкта з подальшим його відтворенням		
Втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів	972 «Втрати від зменшення корисності»	131 «Знос основних засобів»
Визначена сума компенсації третьою особою на відтворення об'єкта основного засобу	375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків»	742 «Дохід від відновлення корисності»
Відтворення об'єкта основних засобів	131 «Знос основних засобів»	20 «Виробничі запаси» 66 «Розрахунки за виплатами працівника» 65 «Розрахунки за страхуванням» 68 «Розрахунки за іншими операціями» тощо

Джерело: узагальнено автором (курсив – власна розробка автора)

При проведенні аудиту основних засобів треба факти господарського життя щодо ушкодження та зниження цінності об'єктів основних засобів досліджувати як зменшення корисності. При аудиті основних засобів треба перевірити чи розглянуто два наслідки встановленого факту фізичного пошкодження, тобто: вибуття об'єкта коли є неможливим або недоцільно його відтворення та його дальніше відтворення. Для цього на рис. 3.11 ми запропонували класифікацію об'єктів аудиту операцій із основними засобами товариства.

**Рис. 3.11. Об'єкти аудиту операцій із основними засобами на ТОВ
ТВФ НАФТОТРАНССЕРВІС**

Джерело: складено автором за даними джерела [62, с. 57].

Треба вивчити, що для віддзеркалення компенсації зменшення корисності від третьої особи ми запропонували провести аудит субрахунку 716 «Відшкодування раніше списаних активів», що передбачено природою господарської операції, як-от відшкодування втрат, які спричинили списання об'єкта основних засобів через невідповідності еталонам визнання.

Проте, коли основний засіб є тільки пошкоджений та його можна буде відновити то суму такої компенсації доцільно показати як «Дохід від відновлення корисності». А надалі проробити дії із регенерації корисності з синхронним зменшенням суми нарахованого зносу.

Перевірка віддзеркалення суми робіт з регенерації корисності по Дт 131 «Знос основних засобів» дозволить аудитору виявити кілька підстав:

- сам зміст операції – відновлення корисності (коригування балансової (залишкової) вартості основного засобу у бік збільшення;

- застосування такого роду робіт не підводить до зростання майбутніх економічних вигод від ужитку об'єкта, а дає змогу одержати гіпотетичні економічні вигоди у плановий період їх корисного використання, що адекватно до норм МСБО 16 санкціонує нам обчислити такі витрати із суми зібраного зносу (амортизації).

Недостатність прийнятих форм первинних документів у віддзеркаленні зменшення корисності основних засобів, визначає закономірність їх розробки та опрацювання.

Кінцевим етапом здійснення процедури зменшення вигідності основних засобів є віддзеркалення в обліку втрат від зменшення корисності. Методика віддзеркалення втрат від скорочення корисності активів включає чи підлягали вони колись переоцінці.

Якщо скорше дооцінка не траплялася то у П(С)БО 7 «втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів вводяться до складу витрат звітного періоду із збільшенням у балансі суми зносу основних засобів» [1]. Дані положення № 291, за кредитом рахунка 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» показують «нарахування амортизації та індексації зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів» [21].

У поданій кореспонденції немає рахунку 97 «Інші витрати», на субрахунку якого ведеться облік втрат від зменшення корисності (972 «Втрати від зменшення корисності»).

Рахунок 97 «Інші витрати», немає характеристики, проте у типовій кореспонденції вказано зв'язок між даним рахунком за дебетом з кредитом рахунка 10 «Основні засоби». У кредиті показано операції із вибуття основних засобів внаслідок продажу, а також поодинокі ліквідація основних засобів та сума уцінки основних засобів. Проте у даний рахунок 10 «Основні засоби»

завжди є у поєднанні із рахунком 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій» та 976 «Списання необоротних активів» [21].

Проте Методичні рекомендації №561 вказують на те, що така кореспонденція є прийнятною: Дебет 972 «Втрати від зменшення корисності» з кредитом рахунка 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» [21].

Отже, за результатами даного етапу дослідження доцільно проводити аудит із необхідністю доопрацювання та погоджування із регулюванням бухгалтерського обліку на нормативному рівні. Тобто виникатиме потреба у ще раз вивчити Інструкцію № 291 та вимоги П(С)БО 7, П(С)БО 28. Обґрунтування цих положень дозволить:

- додати до кореспонденції рахунка 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» за кредитом дебет 97 «Інші витрати»;

- доповнити характеристику рахунка 13 «Знос (амортизація) основних засобів» (по Кт 13 є нарахування амортизації, сума дооцінки зносу активів та втрати від зменшення корисності активів; по Дт зменшення суми зносу через вибуття активів, суму уцінки зносу активів від відновлення корисності).

Необхідність окреслення аналітичного рахунка до рахунка 13 для підсумовування інформації за здійсненими втратами від скорочення вигідності необоротних активів. Передумовами такого розкриття даних виступають: подвійне зменшення балансової вартості на суму накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності [63, с. 376].

Тому, вважаємо за доцільне доповнити Інструкцію № 291 рахунком 136 «Втрати від зменшення корисності», що сприятиме вагомому наповненню інформації по ефективному процесу управління.

У випадках, коли насамперед об'єкти основних засобів треба було переоцінити, то у П(С)БО 7 коли було перевищення суми попередніх дооцінок об'єкта і вигод від відновлення його корисності над сумою попередніх уцінок залишкової його вартості сума наступної уцінки, направляється на зменшення капіталу в дооцінках, а вже різниця включається до витрат звітного періоду.

Тому втрати від зменшення корисності подаються по Дт 41 «Капітал у дооцінках».

Потім, у разі прийняття управлінського рішення про зміни у лінійці бізнес-моделі керування активом, із використанням Акта інвентаризаційної комісії приймається рішення про подальшу рекласифікація об'єкта основних засобів. Зміни відображають у формі № ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) та рекласифікації основних засобів» [64, с. 973].

Отже, у запропонованій структурно-логічній схемі методичні аспекти у зменшенні корисності можуть перешкоджати процесу імплементації у П(С)БО 28 оскільки це сприятиме їх використанню, що дасть змогу скоротити рівень підробки фінансової звітності у контексті переступлення вимог облікових стандартів.

Підсумовуючи дане питання, можна визначити, що поліпшення форм первинного обліку дозволить розширити шанси аналітичного обліку основних засобів по усіх стадіях життєвого циклу та виступить передумовою достовірної облікової оцінки даного виду активу.

Висновки

У дипломній обґрунтовано теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації з удосконалення обліку і аналізу основних засобів на підприємствах. Це дало змогу сформулювати низку висновків, що забезпечили досягнення мети і вирішення основних задач дослідження:

1. На основі проведеного аналізу та узагальнення існуючих підходів до трактування амортизації, зносу, зношення конкретизовано економічну сутність та обґрунтовано їх визначення, що зумовлено необхідністю удосконалення методичного забезпечення обліково-аналітичної діяльності підприємства. Дослідження понятійно-категоріального апарату облікового процесу дало змогу уточнити критерії визнання основних засобів у Податковому кодексі України і довести необхідність включення до їх складу об'єктів соціально-культурного призначення.

2. На організацію обліку й аналізу основних засобів впливають правові, функціональні та технологічні особливості підприємств, які є підґрунтям для удосконалення класифікації основних засобів цих підприємств за такими ознаками: за правом власності, за джерелами оновлення, за функціональним призначенням, за ділянками, за місцем розташування. Це розширює інформаційну та поглиблює методологічну базу обліку, значно сприяє покращенню інформаційного забезпечення управління підприємством.

3. У межах діючих методик синтетичного й аналітичного обліку основних засобів, деталізовано субрахунки, розроблено аналітичні рахунки з урахуванням особливостей експлуатації об'єктів нафтотранспортного підприємства. Практичне застосування цих пропозицій сприяє підвищенню змістовності облікових даних і забезпечує формування своєчасної та достовірної інформації для прийняття управлінських рішень щодо ефективного використання основних засобів.

4. У результаті ґрунтовного дослідження існуючих методичних підходів до обліку у дипломній роботі уточнено поетапну послідовність аналізу, який

включає: аналіз середовища функціонування підприємства; оцінку ефективності використання основних засобів; прогнозування чистого доходу (виручки) від реалізації.

5. На підставі наших досліджень сформульовано облікові складові основного капіталу, а зокрема це – основні засоби, інші необоротні активи, нематеріальні активи та довгострокові біологічні активи, що обумовлено характером руху їх вартості.

6. Нами дано визначення поняття життєвого циклу обліку основних засобів, яким сформульовано його, як періоду часу, за який реалізуються інвестиційна, експлуатаційна та ліквідаційна стадії інвестиційного проекту. Інвестиційній стадії передуює фаза надходження основних засобів. Експлуатаційній стадії – фаза результативного використання та зберігання, регенерації та покращання якісних характеристик. А ліквідаційній стадії – фаза вибуття.

7. У дослідження класифікації основних засобів нами окреслено, що обґрунтовані у науковій літературі заходи включають дискусійні принципи, які вимагають доопрацювання. Нами, розкрито та обґрунтовано суть діючих класифікаційних ознак: «за джерелами надходження» на ті, які одержані від фінансової оренди, рекласифікації об'єкта активу, цільового фінансування; «за характером зберігання» – необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу; «за причинами вибуття» – безоплатна передача; внесок до статутного капіталу; ліквідація; нестачі; псування; декласифікація об'єкта основних засобів.

8. Запропоновано нами нові класифікаційні ознаки: за моделлю облікової політики щодо подальшої оцінки (за первісною вартістю, за переоціненою вартістю, за справедливою вартістю); за маршрутами одержання прийдешніх економічних вигод від застосування об'єктів основних засобів; одиниці, які формують грошові потоки; за закономірністю удосконалення якісних характеристик (об'єкти, які не потребують покращання).

9. Нами поглиблено класифікаційну модель основних засобів у якій передбачено її у статичному стані, тобто за видами основних засобів, а також у динамічному – за фазисами життєвого циклу, що сприятиме розглянути об'єкт дослідження за стадіями життєвого циклу основних засобів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». № 92 від 27.04.2000. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> [14.11.2021].
2. Атамас П. Й. Облік у бюджетних установах : [навч. посіб.]. Київ : Центр учбової л-ри, 2009. 288 с.
3. Болюх М. А., Заросило А. П. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ : [навч. посіб.]. Київ : КНЕУ, 2008. 344 с.
4. Кононова І. В., Бакум А. О. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6(2). С. 19–23.
5. Ватуля І. Д., Ватуля М. І., Левченко З. М. Облік у бюджетних установах. Київ : Центр учбової л-ри, 2009. 368 с.
6. Облік у бюджетних установах : [навч.-метод. посіб.]. Верига Ю. А., Гладких Т. В., Артюх О. В., Кулявець Н. О., Мілька А. І. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2010. 317 с.
7. Шара Є. Ю., Андрієнко О. М., Жидєєва Л. І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях : навч. посіб. К.: Центр учбової л-ри, 2021. 440 с.
8. Славкова О. П., Жежуха В.Й. Класифікація технологічних процесів машинобудівних підприємств як основи установлення рівня їх інноваційності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2018. № 635. С. 163–175.
9. Смашнюк О.В. Особливості обліку основних засобів на підприємстві URL http://www.vtei.com.ua/images/2020/25_03_2020/3/17.pdf
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

11. Ратушенко О.І. Облік та аналіз основних засобів. Innovative Views In To The Future. '2017. URL <https://www.sworld.com.ua/konferu5/47.pdf>
12. Матушкіна М.П., Белозерцев В.С., П'ятіна А.Г. Методологічні аспекти оцінки основних засобів за міжнародними стандартами. *Глобальні та національні проблеми економіки : електрон. наук. вид.* 2017. Вип. 20. С. 240–244.
13. Мельник С. Є. Облік надходження необоротних активів та формування їх первісної вартості. *Ефективна економіка.* 2017. № 4. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5549/>.
14. Леонова Ю. О. Особливості визнання в бухгалтерському та податковому обліку об'єктів основних засобів в управлінні діяльністю підприємства. *Агросвіт.* 2019. №19. С. 47–51.
15. Щирська О. В. Визнання об'єктів основних засобів – перший крок у побудові амортизаційної політики підприємства. *Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації : збірник тез доповідей Другої міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених* (м. Тернопіль, 24–25 лютого 2005 р.). Тернопіль : ТАНГ, 2005. Ч. 2. С. 389–391.
16. Руденко О.В., Кондратюк О.М. Облік основних засобів за МСФЗ в умовах національної системи оподаткування. *Ефективна економіка.* 2018. № 2: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/33.pdf.
17. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
18. Жолнович Т.І. Особливості проведення аудиту основних засобів 2012. № 30 С. 59–61. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/132/39/http://ena.lp.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/ntb/5057/30.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
19. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник, 2-е вид., доп. і перероб. К. : КНЕУ. 2002. 624 с.

20. Радіонова Н. Й. Удосконалення методології аудиту основних засобів. URL: https://www.knutd.edu.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/2015/13_stat_Radionova_Bunda.pdf (дата звернення: 16.03.2022).

21. Тимошук Н.С. Перспективи вдосконалення аудиту основних засобів на шляху інтеграції до зарубіжного досвіду. URL: http://www.rusnauka.com/17_APSN_2009/Economics/47983.doc.htm (дата звернення 15.03.2022).

22. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник – 6-е вид., перероб. і допов. К. : Алерта, 2021. 1042 с.

23. Овод Л. В., Валькова Н. В. Організаційно-методологічні аспекти внутрішнього контролю використання основних засобів підприємств і організацій. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2414>

24. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Наказ 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

26. Основні засоби: визнання та класифікація. Інтерактивна бухгалтерія. 2017. № 94. : <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/596>.

27. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>

28. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів. Наказ 23.01.2015 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>

29. Бутинець, Ф.Ф. Економічний аналіз : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів Житомир : ПП «Рута», 2003. 680 с.

30. Бабіч В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий і податковий аспекти. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 8. С. 10–13.

31. Завадський Й.С. Економічний словник. К. : Кондор, 2016. 356 с.
32. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. № 3(21). Ч. 2. С. 23–31.
33. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2019. Вип. 7. С. 20–27.
34. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. *Аграрна економіка*. 2018. Т. 5. № 3-4. С. 181–187.
35. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств. *Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка»*. 2015. № 10(82). С. 177–185.
36. Бразілій М. Н. Організація і методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення. *Економіка та держава*. 2011. № 24. С. 104–109.
37. Бойчук Є. Консервуємо основні засоби/фонди без проблем. *Все про бухгалтерський облік*. 2020. № 95. С. 6-10.
38. Городянська Л. Організація первинного обліку основних засобів на підприємстві. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2019. № 6. С. 26-35.
39. Гресь Н.Л. Інвентарний номер основного засобу: порядок присвоєння та використання. *Облік і фінанси*. 2018. № 1(79). С. 39-44.
40. Гречко С.М. Документальне оформлення надходження основних засобів. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2021. № 4 (58). С. 41-43.
41. Жарікова О.О. Первинний облік основних засобів: удосконалення типових форм. *Вісник Севастопольського національного технічного університету. Серія: Економіка і фінанси*. 2021. Вип. 116. С. 55-59.
42. Жарікова О. Облік необоротних активів: деякі питання вдосконалення законодавчого регулювання. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 4. С. 14-20.
43. Задорожний З. Проблемні питання обліку руху матеріальних необоротних активів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 10. С. 12-16.

44. Кафка С.М. Економічний і бухгалтерський підходи до оцінки необоротних активів. *Облік і фінанси*. 2017. № 1. С. 33-40
45. Левицька С., Осадча О. Критерії ефективності документальних процесів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2019. № 1. С. 10-17.
46. Офіційний сайт youcontrol. Реєстраційні дані ТОВ ТВФ "НАФТОТРАНССЕРВІС". URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/25653832/
47. Мервенецька В. Переоцінка основних засобів: основні вимоги. *Баланс-Агро*. 2017. № 46. С. 12-14.
48. Мервенецька В. Бухоблік та аналіз переоцінки основних засобів: практичні приклади. *Баланс-Агро*. 2017. № 46. С. 15-18.
49. Хома С. Особливості обліку та аналізу забезпечення щодо виведення основних засобів з експлуатації з урахуванням вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2019. № 10. С. 23-27.
50. Кулаковська Л.П. Організація і методика аналізу: Навчальний посібник. 2014. 570 с.
51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003р. № 617. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1054-03> (дата звернення 03.05.2019).
52. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. 2002. 670 с.
53. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика: Навчальний посібник. Алерта. 2012. 664 с.
54. Коритний В.О. Шляхи вдосконалення аудиту документального забезпечення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах. *Облік і фінанси*. 2018. № 1(79). С. 53-58.
55. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 524-IX від 04.03.2020, із наступними змінами. URL:

https://taxlink.ua/ua/normative_acts/zakon-ukraini-pro-audit-finansovoi-zvitnosti-ta-auditorsku-dijalnist/

56. Борисюк О. Аудит основних засобів в умовах реформування податкового законодавства [Текст]. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. № 130. С. 47-50.

57. Гуренко Т.О. Особливості аудиту переоцінки основних засобів. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2016. липень. С. 18.

58. Блоха А.В. Поліпшення аудиту забезпечення матеріально-технічними ресурсами аграрного виробництва. *Економіка України*. 2019. № 2. С. 56-60.

59. Джаферова Л.Р. Відображення результатів переоцінки основних засобів в обліку та фінансової звітності підприємства. URL: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkfor/2012_2/75.pdf.

60. Задорожний З. Проблемні питання обліку руху матеріальних необоротних активів *Бухгалтерський облік і аудит*. 2019. № 10. С. 12-16.

61. Іванова Н.А. Актуальні питання обліку і аудиту основних засобів *Зб. наук. Праць Подільського ДАТУ затверд. постановами президії ВАК України*. 2012. С. 546-549.

62. Роєва О.С. Проблемні питання первинного обліку основних засобів. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2010. Вип. 7 (25). Ч. 3. С. 74-78.

63. Якубів В.М., Шеленко Д.І., Сас Л.С. Облік основних засобів: національний та міжнародний аспекти. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 11. С. 375–380.

64. Шеленко Д.І., Матковський П.Є., Сас Л. С., Шаран А.І. Аналіз основних засобів сільськогосподарських підприємницьких структур. *Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference*. BoScience Publisher. Chicago, USA. (26-28 січня 2022, Чикаго, США) 2022. Pp. 972-974. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-26-28-yanvary-2022-goda-chikago-ssha-arhiv/>.